АСАД — ЭКИНИНГНИ ЯСАТ, ОМБОРИНГНИ ШАЙЛА!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1988 йил 23 июль
ШАНБА
№ 167 (4.363).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

Социалистик мусобақа—ютуқлар омили. Буни яхши билган пахтакорлар ишни ўзаро беллашув асосида ташкил этмоқдалар. Улар бир-бирларининг ишларини текшириб, ютуқ ва камчиликларини кўрсатиб, тажрибаларини ўргатишмоқда. Шаҳрисабз ва Китоб районлари меҳнаткашлари ҳам бу анъанага фаол қўшилишган. Улар кўп йиллардан бери мусобақадош. Яқинда ҳар иккала районнинг вакиллари бир-бирларининг ишлари билан танишдилар. Шаҳрисабзлик ўзаро текшириш делегацияси аъзолари Китоб районидаги Навоий номли совхозда амалга оширилаётган ишлардан мамнун бўлишди.

СУРАТДА: Шаҳрисабз район агросаноат бирлашмаси кенгашининг раиси Шомурод Ражабов (ўртада), Китоб район агросаноат бирлашмаси кенгашининг раиси Тошпўлат Хидиров (чапдан), Навоий номли совхоз партия комитетининг секретари Қудрат Исматов, 13-бригада бошлиғи Амин Асадов ва механизатор Хайриддин Ашуров ғўза ривожини кўздан кечиришмоқда.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ фотоси.

МАРДОНА МЕҲНАТ ДАМЛАРИ

Чошгоҳ. Офтоб оташ-аланга пуркаб улгурмаган. Аммо бугун ҳам ҳарорат 40 даражадан кам бўлмаслиги аниқ. Ҳозирча яшил далалар узра майин шабада елмоқда. Дуркун ғўзалар оҳиста чайқалади.

Бригада бошлиғи Турсуной Адашевани катта пайкал бошида учратдик.

— Деҳқон учун масъулиятли, серташвиш кунлар давом этмоқда, — деди у салом-аликдан сўнг. — Бригадамиз аъзолари шоналарни гулга, гулларни эса кўсакларга айлантириш учун мардонавор тер тўкмоқдалар. Кузги хирмон чўғи айни дамлардаги ишимизга боғлиқ. Шу боисдан ҳар лаҳзани ғанимат билиб, уюшқоқликни ошираяпмиз. Ҳозиргача пайкалларни уч марта комплекс ишловдан чиқардик. Иккинчи суғориш ниҳоясига етай деб қолди. Механизатор Орифжон Турғунов, сувчилар Аҳмаджон Жўрақулов, Мухторжон Ҳаитовлар ғайрат кўрсатаётирлар.

Бригада коллективи бу йил 88 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан пахта етиштириш мажбуриятини қабул қилган. Звено пудрати асосида иш юритиш ютуқлар омили бўлмоқда. Ер бешта звено ихтиёрига шартнома асосида тақсимлаб берилган. Уларнинг ҳар бирида 7—8 нафар киши бор. Бригада аъзолари билан суҳбатдан маълум бўлдики, меҳнатни ташкил этишнинг илғор усули яхши самара бераётир. Звено пудрати ташаббускорларидан бири А. Жўрақулов шундай дейди:

— Ер, ҳосил тақдири учун янада жонкуярроқ бўлиб қолдик. Эндиликда қўл учида меҳнат қилиш мумкин эмас. Бундай одам аввало ўзини алдайди. Чунки беҳуда харажат кўпайиб, даромаднинг чўғи камайиши турган гап.

Ғўза парваришини кучайтиришда бригадада яратилган маданий-маиший шароит катта аҳамият касб этмоқда. Соя-салқин шийпонда қулайликлар мавжуд. Дам олиш хоналари зарур жиҳозлар билан таъминланган.

— Ғўзаси етилган пайкалларда табақалаб чеканка қилишни бошлаб юбордик. Ваъдамизнинг устидан чиқамиз, албатта. Аммо... — бригадир Т. Адашева шу ерга келганда бироз ўйланиб қолди: — Мўл-кўл ҳосил етиштиришнинг ўзи бўлмайди-да. Айниқса ҳозирги жазирама кунларда далада меҳнат қилиш осон эмас. Даромад эса ҳамон кам. Қачонгача шундай яшаймиз, ахир?

Балиқчи районидаги «КПСС XXV съезди» колхози бригада бошлиғининг сўзларига қўшилмасдан илож йўқ. Қолаверса, бу барчанинг дилидаги фикр. Бободеҳқон қиш чилласида ҳам, серташвиш баҳору жазирама ёзда ҳам қизғин иш билан банд. У курашади, интилади, яратади. Бу ҳалол, беминнат, тенги йўқ меҳнат сўзда эмас, балки амалда эътироф этилиши, муносиб тақдирланиши лозим. Қайта қуриш ва ошкоралик даври ҳам шуни тақозо этади.

М. ПИРМАТОВ.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси П. Ҳабибуллаев раислигида 21 июль куни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисда кўп мандатли округларда сайланган депутатларнинг ташаббуси ва активлигини ривожлантириш юзасидан Наманган область Норин район халқ депутатлари Советларининг иши кўриб чиқилди. Норин район ижроия комитетининг раиси Р. Ҳ. Худойбердиев ҳисобот берди.

Президиум район Советларининг эксперимент шароитида депутатлар фаолиятини кучайтириш соҳасида аниқ мақсадни кўзлаб олиб бораётган ишини қайд этди. Маҳаллий Советларга жамиятни демократиялашнинг асосий йўналишини амалда рўёбга чиқариш — халқнинг тўла ваколатли ҳокимият органлари бўлмиш Советларнинг роли ва ваколатларини тўла ҳажмда тиклаш соҳасидаги ишни давом эттириш таклиф қилинди.

Президиум Бухоро область Свердлов район халқ депутатлари Советларининг якка тартибда уй-жой қуришни ривожлантириш борасидаги фаолиятини маъқуллади ҳамда уни оммалаштириш учун тавсия этди. Республика халқ депутатлари Советларига якка тартибда уй-жой қурилишини кенг миқёсда ривожлантириш, шу мақсадда барча мавжуд резерв ва имкониятлардан фойдаланиш, қишлоқ жойлардаги хўжаликларнинг ёрдамчи корхоналарини ривожлантириш, бинокорлик материаллари ишлаб чиқарувчи кооперативлар барпо этиш, корхона ва ташкилотларнинг маблағларини уй-жой ҳамда социал-маданий-маиший объектлар қурилишига жалб этиш юзасидан қўшимча чора-тадбирларни кўриш топширилди.

Ўзбекбирлашув, омонат банк правлениеларига республика халқ депутатлари Советларининг тегишли ижроия комитетлари билан биргаликда якка тартибда уй-жой қурувчиларнинг эҳтиёжлари учун бинокорлик материаллари ва пул маблағлари ажратиш тажрибасини таҳлил этиш, уларни тўғри тақсимлашга, улардан янада оқилона фойдаланишга тааллуқли конкрет чора-тадбирларни кўриш таклиф қилинди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг республика матбуотида эълон қилинган «Аёл кишининг фожиали қисмати» мақоласи тўғрисида»ги қарорини бажариш юзасидан Қашқадарё область халқ депутатлари Советларининг ишидаги жиддий камчиликлар масаласи ҳам кўриб чиқилди. Мазкур масала юзасидан Қашқадарё область ижроия комитети раисининг ўринбосари Р. А. Рўзибоева ҳисобот берди.

Президиум область халқ депутатлари Советларининг шу соҳадаги ишини қониқарсиз деб топиб, Қашқадарё область ижроия комитетидан Советлар, ижрокомларнинг, улардаги бўлимлар ва бошқармаларнинг тегишли муассасалар ва ташкилотлар, ҳуқуқни ҳимоя қилиш органлари, хотин-қизлар кенгашлари, бошқа жамоат ташкилотлари раҳбарларининг куч ва воситаларини аёлларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилашга, уларни ижтимоий ишлаб чиқаришга жалб этишга, социалистик турмуш тарзини тарғиб қилишга, аёлларни ўзини ўзи ёқиб юборишга мажбур этадиган сабаблар ва шароитларни тугатишга сафарбар қилиш юзасидан зарур чора-тадбирларни кўришни талаб қилди. Ҳар бир мана шундай факт фавқулодда ҳолат деб баҳоланиши ва чуқур текширилиши кераклиги таъкидланди.

Президиум республика Соғлиқни сақлаш, Маориф, Юстиция, Ички ишлар министрликларининг, Ҳунар-техника таълими давлат комитетининг юқоридаги қарорни бажариш соҳасидаги ишини етарли эмас, деб ҳисоблади ҳамда уларнинг зиммасига мазкур қарорни сўзсиз бажариш учун қўшимча чора-тадбирлар кўриш вазифасини юклади. Мазкур масалани муҳокама қилишга оид материаллар матбуотда эълон қилинади.

Мажлисда республика давлат турмушининг бошқа масалалари кўриб чиқилди, шу масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Кун тартибидаги масалаларни муҳокама этишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Анишчев, Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг раиси, Ўзбекистон хотин-қизлари республика кенгашининг раиси Ҳ. А. Алимова қатнашдилар.

ДЕҲҚОНЧИЛИК АХБОРОТИ

ЗАДАРЁ

Ильич номли совхоз экинзорлари Марказий Фарғонанинг Дамкўл массивида жойлашган. Чўлқуварлар ғўзани юқори агротехника қоидалари асосида серҳосил ўстиришаяпти. Коммунист Фазлиддин Иброҳимов бошқарувчилик қилаётган бўлим коллективи 545 гектар ердан давлатга 1.665 тонна оқ олтин ҳадя этишни кўзлаган. Бўлимнинг Акбарали Мамадалиев бошлиқ бригадаси далаларида айниқса экин ривожи баланд. Абдулла Ҳусанов, Тошпўлат Асқаров, Назир Болтабоев каби миришкорлар ҳар тўп ниҳолни авайлаб-асраб, вақтида оби ҳаётга қондирмоқдалар.

Э. ҚАЮМОВ.

НИШОН

Иброҳим Хўжамбердиев сўнгги ўн кунлик якунига кўра «СССР 50 йиллиги» совхози механизаторлари ўртасидаги мусобақада ғолиб деб топилди. Шу муддат ичида у 68 гектар майдондаги ғўзага ишлов беришга эришди. Моҳир техника жиловдори Иброҳим Бўтаев бошлиқ бригадада меҳнат қилмоқда. Бу коллектив жорий йилда 48 гектар ерда ғўза ўстириб, ҳар гектаридан камида 25 центнердан хирмон кўтаришни мўлжаллаган. Ҳозир ҳар тупда 4—6 тадан бўлиқ кўсак, кўплаб гул ва шона санаш мумкин. Азаматлар августни зарбдор ой сифатида ўтказишмоқчи. Бу даврда ниҳолларга икки ярим марта ишлов бериб, икки марта суғориш тадбирлари кўрилаяпти.

Х. НАЗАРОВ.

ПАЙАРИҚ

«Партия XXII съезди» колхозида ғўзаларга бешинчи марта ишлов беришга киришилди. Бу иш Абдувоҳид Алиев бошлиқ бригадада бошланди. Коллектив 72 гектар майдонда деҳқончилик қилаяпти. Жўякларни юмшатишда тажрибали механизатор Яхши Қобилов ўрнак кўрсатмоқда. 20 йилдан бери ўз касбини эъзозлаётган бу техника жиловдори ҳар куни 10 гектар пайкални культивация қилаяпти. Суғориш ишларига эса тажрибали деҳқон Суюн Аҳмедов бош-қош. У Холбой Бургутов, Рўзимурод Холйигитов, Мурод Қодиров каби шогирдлари билан ниҳолларни маромида суғораяпти. Бригадада учинчи марта оби ҳаёт таралмоқда. Пахтакорлар бу йил она-Ватанган ҳар гектар ердан 30 центнердан оқ олтин ҳадя этишмоқчи.

Т. АБДУЛЛАЕВ.

Партия конференцияси қарорларини бажарамиз

ОИЛА ДАЛАСИ

Ғўза ниҳоллари эндигина ниш урган колхоз далалари устидан дўл талатўп қилиб ўтди. Ўзбекистон учун оддий саналган бу офат бузиб экиш, фурсатни бой бериш, ҳосилнинг бир қисмидан ажралиш каби ташвишлардан дарак берарди. Тошкент областидаги Энгельс номли колхоз, албатта, шу сабабга кўра ўтган йили кузда пахта тайёрлаш планини бажаролмади. Унга ким ҳам таъна тошини отарди? Офат бу! Шуниси тааажжубланарлики, колхозда бешта бригада планини ошириб адо этди. Худди ўшанақа ерда ишлашди, худди ўшанақа дўл тагида қолишди, гектаридан эса пландаги 31 центнер ўрнига 43 центнергача пахта беришди! Нега энди?

Ана шу бешта бригада оилавий пудрат асосида ишлаганди.

Партия XIX конференциясида қишлоқларимизга янги ҳаёт бахш этишни, қисқа муддатларда мамлакатни едириб-ичириш, кийинтиришни зарурий вазифа сифатида даъват қилмаган нотиқ бўлмади назаримизда. Бу вазифани ҳал этиш воситаси деганда пудратни англамаган делегат ҳам топилмасди чоғи.

Ўзбекистонда ер монокультура азобини тортган, миллионлаб гектар унумдор суғорма далалар ҳосилдорликни бесабаб йўқотган турғунлик йилларининг авжида деҳқоннинг томорқа хўжалиги ҳамон жаннатмаконлигича қолганди. Атрофи ўралган бу парчада нималар экилмасди — токзор ҳам, сабзавот пуштаси, кичкроқ, лекин лаззатли мева берувчи боғ—гўё девор нариёғидаги ердан бу замин ажралиб турарди! Бунда сир йўқ ва ҳеч қандай синоат йўқ. Деворнинг ҳар икки томонидаги ер аслида бир хил эди, деҳқон унга узоқ йиллар турлича муносабатда бўлишга мажбур эди. Колхоз ери — жамоатники, демак, сеники эмас, айтган ишни бажар, савол бериб бошни қотирма! Тишини тишига қўйган деҳқон райондан келган вакил измидан чиқмас, ўз ҳовлисига қолгандагина миришкорлик қалбини қадрдон заминига бахш этарди.

Сувчи Саидвали Тонготаров йигирма йил мобайнида жазиллаган офтоб тиғида кетмонини қўлга олиб эгатлар узра юқоридан белгилаб берилган масофани босиб ўтди, мавсум охирида эса булгалтериядан минг сўм олди, бу миқдор ҳосилга камроқ, Саидвалининг буйруқни бажарганига кўпроқ боғлиқ эди. Томорқа унга яна бирмунча ҳақ берар, лекин бу даромад Саидвалининг маҳорати ва уринишларига бевосита боғлиқ бўларди, ана шу пулларнинг ҳаммаси йиғилиб қора қозонни қайнатиб туришга етарди.

Ўтган йилнинг бошларида Саидвали эскириб кетган телевизорида бир манзарани кўрдию унга боғланиб қолди — Москва яқинидаги колхозлардан бирида оилавий фермани йўлга қўйишибди, Буни қарангки, ўша сигирсоғарлар ўша говмишлардан қарийб икки ҳисса кўп сут соғишаётганмиш! Саидвалига алам қилди. Шу аёллардан қаери кам? Правлениега бориб, оилавий пудрат учун ер сўради, ўз камчиликларини кўрсатди. Унга 13 гектар ер беришди.

Саидвали, дўл урганига қарамай, тўнғич ўғли (хотини ва ёш болалари уларга баҳоли қудрат мадад беришди) билан биринчи мавсумда 8 минг 200 сўм ишлашди. Бу собиқ сувчининг оилавий топиш-тутишида инқилоб эди. «Болаларимнинг барини бошдан-оёқ кийинтирдим, — у биз, мухбирларга ифтихор билан гапирганда чеҳраси табассумдан яшнаб кетди. — Эр-хотин иккаламиз биринчи марта кийимларимизни янгиладик, ҳаётимизда ҳеч бунақа бўлмаганди. Рангли телевизор сотиб олдик, сигирни иккита қилдик!» «Энди яна кўпроқ ер оламиз, — деди у қатъият билан. — Бизни ҳамма ҳурмат қиладиган бўлиб қолди».

Бўлмасам-чи! Аслида икки киши 13 гектар ерга ишлов берса, бундан кўпроқ тушиши мумкин эди. Республика бўйича эса экин майдонлари ҳар бир ходимга ўртача бир-икки гектардан тўғри келади.

Бугун Саидвали ўзини таниёлмай қолди. Қани илгариги кетмонни noилож кўтариб юрган одам? Бу йилги баҳорда у тупроқ ҳарорати фан тавсия қилган ўн олти даражага етишини ва унга уруғ ташлаш дамларини кутавериб энтикиб кетди. Колхоз агрономидан ўғит маромини аниқ белгилаш ва юмушларни бажаришнинг қулай муддатларини айтишни сўрайвериб уни безор қилиб юборди, ёлланган механизаторлардан кўнгли тўлмади, колхоздан тракторни ижарага олмоқчи, сифатга кафолат бериш ва ишларни арзонлаштириш учун унга ўғлини ўтирғизмоқчи эди.

Саидвали Тонготаров ўзини ернинг хўжайинидек ҳис эта бошлаяпти. «Мана бу гектарларга ўз тақдиримга қарагандек назар ташлайман,— дея у ҳис-туйғуларини изҳор этишга ҳаракат қилади. — Манови ерда қўлимдан нима келиш-келмаслигини кўриб турибман. Умумий далада эса буларнинг ҳаммаси аралаш-қуралаш бўлиб кетарди — уни мен суғордим нима, бошқа биров суғорди нима. Бу ерда ўзлигим намоён. Ғўза яхши ўсса, мен кучли одамман, яхши ишлашим мумкин. Агар ҳосил кам бўлса, об-ҳавога тўнкамайман, одамлар барибир Эшмат ёки Тошматни эмас, мени ёмон ишлаган деб тушунишади».

Саидвали ҳосилини... 15 кунда йиғиштириб олди! Бошқа колхозчилар уч, тўрт баравар кўп вақт судраб юришади.

Саидвалининг намунаси жозибали чиқди. Унинг иш ҳақига қараб жорий йилдан бошлаб 135 та оила пудратга ўтди. Колхоз уларга пахта даласининг учдан икки қисмини топширди!

Ўзбекистонда ўзгаришлар рўй бермоқда. Далалар ёқасидаги чорпоялар, чайлалар, чодирлар яна шу ўзгаришларнинг кўзга ташланувчи аломатлари. Илгари булар йўқ эди, Колхозчилар топшириқни бажаргач тезроқ даладан нари кетишга, шахсий хўжаликларига ошиқишарди. Энди эса аксинча. «Пудратчилар» йўлга вақт кетказишни қизғаниб ойлар мобайнида далаларини тарк этишмайди, экин ёнида тонгдан шомгача юришади. Ҳамма нарса тушунарли— катта майдонларда расамади билан, қувди-қувдисиз, юқоридан кўрсатмасиз, шахсий фаровонлик ва пировард натижа билан узвий алоқада ишлаш томорқа қийқимидан олинадиган насибадан кўпроқ ҳақ бериши турган гап. Бу — жиддий юмуш. Одамларга шундай ишлаш маъқул. Шунчалар маъқулки, ҳовлидан остона ҳатлаб кўчага чиқмай қўйган чолларни ҳам энди дала четидаги чорпояларда кўрасиз, улар ерга қандай муносабатда бўлиш ҳақидаги ҳаётий тажрибаларини эслаб невара-чевараларига ўргатишаяпти.

Хоразм областидаги Хонқа районии қишлоқ хўжалигининг деярли барча соҳаларини оилавий пудратга ўтказиб республикада машҳур бўлди. Натижалар ажойиб. Узоқ йиллар зарардан қутулолмай юрган энг заиф колхозларга жон кирди, пахта етиштириш планларини ошириб бажаришди. Бунинг устига район бўйича биринчи сорт (энг қулай) хом ашё салмоғи 63 процентга кўтарилди — Хоразм замини бунақасини билмасди!

«Пудратчилар» ишлаб топган пул сандиқда қолиб кетмаяпти. Районда уй-жой қурилиши мислсиз авж олдириб юборилди— посёлкалар қўзиқориндай ўсаяпти.

Лекин деярли асосий натижа —бу деҳқоннинг ерга бўлган муносабатининг ўзгарганлиги. Даланинг унумдорлиги билан жиддий шуғулланиш, суғорма гектар самарадорлигини ошириш учун катта майдонларни узоқроқ муддатга, 15—20 йилга шартнома асосида олиб ишлаш истагини билдирувчилар кўпайиб бораяпти.

Албатта, Ўзбекистон хўжаликлари пудратни фақат «оилавий» даражада ёйишмаяпти. Жиззах областидаги Кичанов номли совхозда барча бригада ва звенолар пудратга ўтишди — ортиқча ҳисобланган бутун бошли бўлимларни тугатиб, иш ҳақининг ўзидан 130 минг сўмдан зиёд маблағни тежаб қолишди!

Сўмлар ўз йўлигаю лекин янада муҳимроқ нарсалар бор. Кўзини билиб, саводли, ижодий иш юритилаётган деҳқон оиласида болаларга тўғри меҳнат тарбияси нақд, лекин бир шарти бор: ота-оналар фарзандларининг ишлашини маромидан ошириб юбормасликлари керак. (Дарвоқе, Латвия тажрибасидан андаза олган маъқулдир — у ерда болалар мактабда яхши ўзлаштиришгандагина оила якуний иш ҳақини тўла олади). Ҳар ҳолда оилавий пудрат шаҳарликларни пахта термига ёппасига жалб этишни қисқартиради — хонадон ҳосилни камроқ ёрдамчилар билан тезроқ йиғиштириб олишдан манфаатдор.

Хуллас, айнан пудрат йўли (унинг барча шакллари — оилавий, ижара, кооператив) Ўзбекистон қишлоқларини тиқилиб қолган жойдан олиб чиқиши, унга маъмурлик ва тўкинлик бахш этиши мумкин деган таассурот туғилади. Бу йўл мамлакатни ўзбек замини ноз-неъматлар билан молиявий тазйиқлар ва ўғирлик қилган бюрократларни жиноий жазолашдан кўра самаралироқ таъминлайди.

Ўз ишини тугаллаган КПССнинг Бутуниттифоқ XIX конференциясидаги нутқларда озиқ-овқат муаммосини ҳал этишга кучларни тўплаш зарурлиги, деҳқонга ёрдам беришга биринчи даражали вазифа сифатида қараш кераклиги ҳақида тўғридан-тўғри айтилди. «Қишлоқни юксалтириш — муқаддас бурчимиз» — Саидвали Тонготаров ва унинг қишлоқдошлари, бутун мамлакатнинг миллионлаб деҳқонлари бу сўзни қачондан буён кутишарди!

Жонланиб бораётган Ўзбекистон тажрибаси шундан далолат берадики, жамият кучини қишлоққа ёрдамга мушт қилиш, деҳқонларнинг кучини, омилкорлигини, билимини қўзғатиш, қадрдон заминга муҳаббатини қўзғотиш бағоят муҳим. Ана шунда самара ҳам нақд, деяверинг.

Василий МАКАРТУМЬЯН,
Владимир СОКОЛОВ,
«Литературная газета»нинг махсус мухбирлари.

Ўзбекистон

(«Литературная газета»нинг 13 июль сонидан).

ТАШВИШЛИ СИГНАЛ

ТАНҚИД ТАЪСИР ҚИЛМАЯПТИ-КУ!

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДОН МАҲСУЛОТЛАРИ МИНИСТРЛИГИ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Ҳурматли министрликнинг муҳтарам раҳбарлари!

Ёдингизда бўлса «Қишлоқ ҳақиқати»нинг шу йил 26 июнь сонида, яъни Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси очилишига роппа-роса икки кун қолганда Оҳангарон районидаги «ВЛКСМ 50 йиллиги» совхоз-комплексидан йирик мақола берилганди. Ўша саҳифада саноат комплексига омихта ем келтириш маромн кескин бузилаётгани танқид қилинганди.

Редакция қайта қуришнинг ҳозирги босқичида матбуот сигналларига ҳозиржавоблик билан муносабатда бўлишни табиий ҳол деб ҳисоблайди. Бунинг устига шу танқидий фикр билдирилган материал босилганидан икки кун кейин КПСС ҳаётида муҳим воқеа — партия конференцияси бошланди. Бу қутлуғ партия анжуманида матбуот сўзининг салмоғи ҳақида қайта-қайта таъкидланди.

Лекин шундан кейин ҳам министрликдаги мансабдор шахслар танқидни менсимаётганларини қандай тушуниш мумкин? Куни кеча совхоз-комплекс директори А. Қўшмуҳамедов редакцияга қуйидаги аҳволни хабар қилди: «Газета чиқишидан сўнг омихта ем билан таъминлашдаги маром баттар ёмонлашди. Бутун июнь ойида ўн саккиз кун мобайнида ем келтирилмади ва ниҳоят 19 июль куни бир йўла... 7 вагон ем келди. Уни тушириб олиш учун анча вақт керак».

Ўзбекистон ССР Дон маҳсулотлари министрлиги (А. Муталов), бу ерда омихта ем тақсимотини мувофиқлаштириб турувчи кишилар аҳволни ўнглайдилар ва бу ҳақда редакцияни хабардор қиладилар, деб ўйлаймиз.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг навбатдаги XI пленуми олдидан

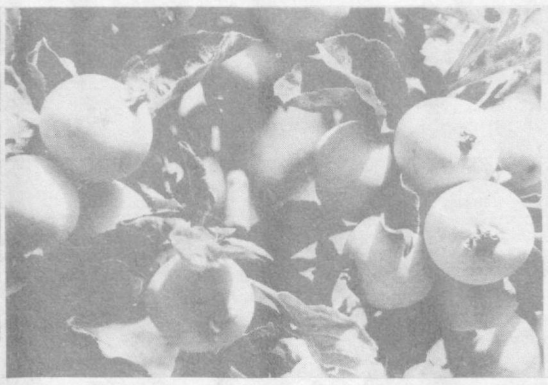

ҒАЗАЛКЕНТДА АГРОКОМБИНАТ

ТОПИШУВ ВА БИРЛАШУВ

— Истакни ҳақиқат қилиб кўрсатишга уринганлар замони ўтиб кетган, — дейди «Ғазалкент» агросаноат комбинати бош директори Баҳром Нозимович Носиров. — Қайта қуриш асосий эътиборни амалий ишларга қаратаётир. Унинг жўшқинлиги, руҳ бардамлигининг манбаи шунда.

Аммо ғоянинг амалиётга айланиши ҳеч қачон хамирдан қил суғургандек енгил кўчмаган.

Айтайлик, сўз билан иш бирлигини таъминлаш учун аксарият ҳолларда вақт-фурсат ҳакамлиги кифоя. Ғояни амалий ишларга айлантирмоқ учун эса мустаҳкам моддий-техника база бўлмаса ҳар қандай муддат унга озлик қилади. Эслаб кўринг: турғунлик йилларида ҳаётнинг турли жабҳалари ривожини кўзлаб қулоч-қулоч қарорлар қабул қилинди. Вагон-вагон қоғозлар қораланди. Аммо олға силжиш бўлмади. Хўш, ўша қоғозларда ғоялар каммиди? Улар ғиж-ғиж эди. Фақат моддий базадан маҳрум, истак ва хаёллар мажмуаси эди улар. Шунинг учун ҳам кўпи юлдуз кўрмай жон берди: ботмон-ботмон қоғозлар уволи кимнинг ёқасидан тутди?

Ғазалкентда агрокомбинат ташкил этмоқ учун зарур моддий база мавжуд эди. Етти ўлчаб бир кес деганларидек, масаланинг бошқа томонларини ҳам пухта ўйлаш, маслаҳатлашишга тўғри келди. Маълумки, қайта қуриш шарофати билан хўжаликлараро кооперациянинг хилма-хил шакллари юзага келди, кенг кўламларда хўжалик юритиш учун талай янгиликлар туғилди. Илгари фақат қишлоқ хўжалигининг ўзидаги корхоналараро алоқаларга дахлдор кооперациялар мавжуд эди.

Қайта қуриш замонида эса фаолият беқиёс кенгайди: маҳсулот етиштириш, уни қайта ишлаш, сотишни, технология хизматини, илмий таъминотни ўз ичига олган кооперация майдонга чиқди.

Ғазалкентликлар масъул вакил танлашиб, уни Краснодар ўлкасига — «Кубань» агрокомбинати ишини кўриб келишга жўнатишди.

Вакил сафардан қайтгач, уни саволга тутишди:

— Қалай, кубанликларнинг ошиғи олчими?

— Улар оёққа туриб олишибдими?

— Ишлари зўр, — жавоб қилди вакил, — миллионер бўлиб олишибди. Энди миллиардерликка даъвогарлик қилишаяпти.

— Ана янгилик шарофати!

Бу тавсиф ғазалкентликлар ғайратини тоширди, иштиёқини оширди.

Агросаноат комбинатига кириш учун кооперация асосида колхозлар, совхозлар, заводлар, қурилиш, транспорт ва бошқа корхоналар ҳамда ташкилотлараро шартномалар имзоланди. Кўп ўтмай бу ерда еттита колхоз, бешта совхоз, учта завод, учта қурилиш ташкилоти негизида ягона бирлашма — агрокомбинат тузилди. Унга пудрат ҳисоби асосида коллектив ва давлат ташкилотлари бирлашдилар.

Бу, М. С. Горбачев таърифлагандек ҳам давлат, ҳам кооператив мулки асосига қурилган кооперативларнинг кооперативидир.

БЎЗЧИНИНГ БЕЛБОҒИ ҚАНИ?

— Районимизда тўкинчиликнинг катта резервлари мавжуд — ишончу имон билан мушоҳада юритарди бош директор, — улардан оқилона фойдаланиш қайта қуришга суръат ва қудрат бахш этади.

Бутуниттифоқ XIX партия конференциясида қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ташиш, асраш, қайта ишлашни яхшилаш кечиктириб бўлмайдиган вазифа эканлиги таъкидланди. Тарихий анжуманда тилга олинган аниқ ҳисоб-китобни эсланг.

Агар жами ҳосил ўз вақтида йиғиштириб, ташиб олинса, нобуд қилмай қайта ишланса, маҳсулотни истеъмолчига ўз вақтида етказиб беришга муваффақ бўлишса, далалар ҳосилдорлиги ва фермалар маҳсулдорлиги ҳозирги даражасининг ўзидаёқ озиқ-овқат маҳсулотлари истеъмолини 20—30 процент кўпайтириш мумкин. Ҳосилни йиғиштириб олиш ва қайта ишлашда агрокомбинат хўжаликларга ҳам, шахсий томорқа эгаларига ҳам кўпгина қулайликлар яратди.

Бу ерда чиқитсиз технология жорий этилган. Илгари колхозлар ва совхозлар ўз маҳсулотларини консерва заводига топширишда талай ғовларга дуч келишарди: узоқ вақт навбат кутиш, маҳсулот уриниб қолган ёҳуд «стандартга тўғри келмайди» деб қайтариш, сарсон-саргардон қилишлар одат тусига кирганди. Ўрикни консерва заводи олиб, данагини Қўқондаги корхонага жўнатишга мажбур бўлишарди. Ҳозир эса консерва заводи хўжаликлар билан аниқ шартнома асосида иш юритмоқда. Ҳатто ерга тўкилган олма, ўрик ва бошқа меваларни ҳам увол қилмай қайта ишлаб, улардан турли-туман шарбатлар, жемлар тайёрланмоқда. Шахсий томорқа эгалари билан ҳам ана шундай шартномалар тузилган. Бундай ҳамкорлик ўз навбатида заводнинг фақат пишиқчилик мавсумида эмас, балки йил бўйи бир маромда ишлаши учун унинг хом ашёга бўлган эҳтиёжини таъминлаётир. Айни пайтда корхона кенгайтирилмоқда. 1990 йилга келиб унинг қуввати икки баравар ошади. Ишлаб чиқилаётган маҳсулот турлари кўпаяди.

Сут заводининг эл дастурхонига маҳсулот етказиб бериши бир ярим ҳисса ортади. Мева шарбати қўшилган сузма, музқаймоқ ва бошқа хил маҳсулотлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилади. Уларни катта кичик, ихчам ва бежирим идишларда, дидли безаклар билан чиқариш тадбирлари кўрилмоқда.

Шарбатли ичимликлар заводида ишларни ўнглаб олиш учун кўпроқ бош қотиришга тўғри келмоқда. Бу корхона ўтган йили бир миллион сўм зарар кўрганди. Маълумки, 1989 йил 1 январдан бошлаб мустасносиз барча колхозлар, колхозлараро корхоналар ва ташкилотлар тўла хўжалик ҳисобига, ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга ўтказилади. Ана шундай шароитда шарбатли ичимликлар заводи агрокомбинат ва унинг шериклари йўлида ғов бўлмаслиги лоақал ўз аравасини ўзи тортиши шарт. Ҳозир заводни қолоқликдан олиб чиқиш тадбирлари кўрилаётир. Шунга кўра корхона 1988 йилни фойда билан якунлай олмаса-да ҳар ҳолда ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш имконига эришади.

Қайта қуриш даври ҳар бир киши — пахтакорми ёки чорвадор, сабзавоткорми ёки соҳибкор, касбидан қатъий назар у ўзини кўрсатиши, нималарга қодирлигини намойиш этиши учун шарт-шароит яратди. Ғазалкентлик сабзавоткорлар ҳам белни маҳкам боғлаб ишга киришганлар. Улар 1990 йилгача сабзавот маҳсулотлари етиштиришни бир ярим баравар кўпайтиришмоқчи. Илгарилари сабзавот сотиш плани карам ва помидор ҳисобига бажарилиб келинганди. Бу ҳам турғунлик даврига хос кўзбўямачилик сарқити эди. Ҳозир хўжаликларда сабзавот турлари кескин кўпайди. Улар қаторида бақлажон, болгар гармдориси, патисон, кабачкилар ҳам бор.

—Бўзчи белбоққа ёлчимас! Ўтмишнинг бу аччиқ ҳақиқатини эсламасликнинг иложи йўқ, — дейди Баҳром Нозимович: — Аҳоли жон бошига сабзавот, мева истеъмол қилиш жиҳатидан жаннатмаконда яшаб турган ўзбекистонликлар иттифоқда энг орқада экан, бунда биз, соҳибкорларнинг айбимиз кечирилмасдир. Мен Читада, Узоқ Шарқнинг қатор шаҳарларида бўлдим. У ерларда қишин-ёзин мева-сабзавот савдоси ташкил этилади. Чунки улар ўзларига катта-катта музхона ва омборхоналар қуриб олишган. Мева-сабзавотни йил бўйи гард юқтирмай, хитойи қоғозга ўралган қанддек асрай билишади.

Бўстонлиқ районида эса 1988 йилга қадар қишга бирон килограмм мева сақланмаган. Чунки музхона, замонавий омборхоналар бўлмаган. Эндиликда бундай камчиликни зудлик билан бартараф этиш чоралари кўрилмоқда. Агрокомбинат ҳозир минг тоннали музхонага эга. Унинг сиғимини ўн минг тоннага етказиш яқин келажакдаги вазифа қилиб белгиланган.

Ана шунга эришилса район аҳолисини қишин-ёзин мева-сабзавот билан таъминлаш тубдан яхшиланади, комбинат ҳамёнига эса жарақ-жарақ пул тушади. Бунга замин яратмоқ учун боғлар ва токзорлар ҳосилдорлигини кескин ошириш керак. Ҳозир носуғорма ерлардаги боғларнинг ҳар гектаридан ўртача уч тоннадан мева йиғиб олинмоқда. Бу жуда оз. Шунинг учун ҳосилдорликни яқин йиллар ичида камида ўн тоннага етказиш тадбирлари кўрилмоқда.

Қир-адирлар, тоғ ёнбағирларида барпо этилган мевали боғлар тамирланмоқда, дарахтлари сийрак майдонлар кузда кўчатлар экишга тайёрланмоқда. Айрим трассаларга насос орқали сув чиқариш мўлжалланмоқда. Шунингдек, турғунлик йилларининг буйруқбозлик касофати бошига болта солган олхўризорлар, олчазорлар, гилосзорлар қайта барпо этилмоқда.

ПЎШТ, КАРВОН КЕЛАЯПТИ!

Шу кеча-кундузда Бўстонлиқ боғлари шарбатга тўлиб, ажиб файзли жаннатмаконга айланган: ўрикзорда шиғил-шиғил ўриклар чилла офтобида ёқутдай товланади: олмазорларда ҳосилдан ерга эгилган шохлар соҳибкорига таъзим бажо айлагандек шабадада оҳиста тебранади.

Ҳосил йиғим-теримида ялпи сафарбарлик бошланган. Терилган ноз-неъматнинг бир қисми умумиттифоқ фондига жўнатилмоқда, бир қисмини шаҳарликлар дастурхонига тортиқ қилишмоқда. Кооператорлар ҳам боғбону соҳибкорни шоширишаяпти:

— Бизга эллик тонна олхўри керак, — дейди бири.

— Биз шафтолига харидормиз, — дейди бошқаси.

Хуллас, бу йил мева бозори чаққон, харидори кўп. Ҳосилни териб улгуриш қийин. Шанба куни кечқурун «Хўжакент» совхозининг директори Тўрабой Раҳмонов ишчи-хизматчиларни йиғиб шундай таклифни ўртага ташлади:

— Меваларни тезроқ териб олиш зарур. У ёқда ғалла ўрими бизни шошираяпти. Якшанба куни совхоз бўйича умумий сафарбарлик эълон қилсак нима дейсизлар?

— Биз розимиз...

— Зарур бўлса тунда ҳам ишлаймиз.

— Биз ҳам таклифга қўшиламиз, — деди аёллардан бири ўрнидан туриб. — Фақат битта илтимосимиз бор: озроқ қанд ёки шакар топдириб беринг. Катталар чидашади, болалар инжиқлик қилишаётир, шакарсиз чой ичишмайди.

Совхоз аҳли директорга юрак дардларини тортинмай айтади, ундан сир-асрорини яширмайди. Чунки Т. Раҳмонов ўзларининг одами. Совхозни елкасида кўтарганлардан бири, миришкор пиллачи, қўша-қўша орденлар ва медаллар соҳибаси Ҳабибахон Раҳмонованинг фарзанди. Йигитнинг суяги меҳнатда қотди. Ҳисобчилик қилди, бригадир бўлди, совхоз партия ташкилоти секретари лавозимига сайланди. Уни Тошкент олий партия мактабига ўқишга юборишганди. Бу орада совхоз директорининг соғлиги ёмонлашгач уни пенсияга чиқаришди. Совхозга янги директор тайинлаш масаласи кўндаланг бўлди. Қайта қуришнинг жўшқин ва шиддатли жараёнида меҳнат аҳли ўз ҳуқуқларини дадил қўлга олмоқдалар, ошкоралик ва демократиядан тўлароқ фойдаланмоқдалар. Ишчилар илтимос билан Т. Раҳмоновни ўқишдан чақиртириб олишди. Совхоз директорлигига беш номзод қўйилди. Улар орасида Тўрабой Раҳмонов энг кўп овоз олиб, директорликка сайланди.

— Халқ ишончидан улуғроқ бахт ва ундан каттароқ масъулият йўқ, — дейди директор. — Буни оқлаш учун бир кеча-кундузда йигирма тўрт соат ишласам ҳам озлик қилади.

«Хўжакент» совхози Бўстонлиқдаги йирик ва сертармоқ хўжалик. Районда етиштириладиган узумнинг етмиш фойизи, меванинг қарийб эллик проценти шу ердан йиғиштириб олинади.

Совхозда якшанба куни сафарбарлигида биринчи бўлимнинг Қизилчорва қишлоғида жойлашган 1-бригада аъзолари ғолиб чиқишди. Бу ерда қўли гул миришкор Пернақул ота Шокотаевнинг оилавий бригадаси аъзолари олхўри, нок, шафтоли теришиб, бир кунда планнинг тўрт ярим процент миқдоридаги ноз-неъматни шаҳарликлар дастурхонига туҳфа этишди.

— Ўтган йили узумга касал тушди, планни бажара олмадик, — хижолатомуз сўзлади директор. — Бу йил ўша қарзимизни ортиғи билан узамиз. Узум мўл, мева сероб, ғалла ҳам баракали.

— Агрокомбинат ҳақида қандай фикрдасиз?

— Оқилона иш бўлди. Айниқса биз, хўжалик раҳбарларининг бағрига шамол тегди. Мева, сабзавот топширишдаги машмашаларни эсланг. Тайёрлов идоралари хўжаликлар ҳисобидан бойирди, яна биз раҳбарларига сажда қилишимиз керак эди. Бўлмаса ишинг битмасди. Энди завод ўзимизники. Хоҳлаган пайтда истаганча маҳсулотни чиритмай-иритмай топшира оламиз. Бу — бир! Иккинчидан агрокомбинатда техника ремонти корхонасини очишмоқчи. Ёқилғи, машина-тракторлар учун эҳтиёт қисмлар излаш ташвишидан қутуламиз. Қанча штат қисқаради. Биз эса хўжалик истиқболи ҳақида кўпроқ ўйлаймиз. Хуллас, конференция йилида ишларимиз чакки эмас, боғларда, қир-адирларда ҳосил мўл, катта карвон йўлга чиқаяпти...

ҚУТЛУҒ ҚАДАМ

Агрокомбинат иш бошлаганига бир ойдан ошди. Ҳали унинг штатлари росмана тўлганича йўқ. Бош директорнинг таъкидлашича, бу ерда ишлашга олисдан ёки атрофдан келган бегона мутахассис ёки техник ходимни қабул қилишмаган. Илгари колхозлар ва совхозлар устида турган район агросаноат бирлашмасининг аппарати агросаноат комбинатининг ўз ишчи органи бўлиб қолди.

Қисқа фурсат ичида хўжаликни янгича бошқариш усулининг афзалликлари кўзга ташлана бошланди. Ишлаб чиқариш чиқимлари камаймоқда, нобудгарчилик озаймоқда, меҳнат унумдорлиги ортмоқда, ишчилар, колхозчиларнинг манфаатдорлиги, фаоллиги кучаймоқда. Ташаббускорлар кўпаймоқда. Тоғ ёнбағирларида ёввойи олмазорлар кўп. Мевалар ерга тўкилиб увол бўлиб ётарди. Улардан мармелад тайёрлашда фойдаланса бўлмайдими? Бу ташаббус қўллаб-қувватланди.

Областдан қўнғироқ қилишди:

— Пиёз қоқига талаб катта. Агрокомбинатда уни тайёрлаш мумкинми?

— Ўйлаб кўрайлик.

Ўйлаб кўришди, маслаҳат қилишди. Иложини топишди. Пилла қуритиш цехи йил бўйи бир — бир ярим ой ишлайди, холос. Қолган вақтда бекор туради. Ўша жойни пиёз қоқи тайёрлашга мослаштиришди. Озгина харажат кетди. Лекин пиёз қоқидан катта даромад келади. Бугина эмас, шу баҳонада ижтимоий фойдали ишга кўпгина уй бекалари жалб этиладилар.

Лекин тарки одат — амри маҳол экан. Қачон нима қилиш зарурлигини — қачон экиш, қачон ер ҳайдаш кераклигини кўрсатиб туриш учун, умуман тазйиқ ўтказиш, буйруқ бериш учун РАПО аппаратига елимдек ёпишиб олган область ва республика органлари энди агрокомбинат фаолияти учун тўла эркинлик беришаяптими? Йўқ, ҳамон телефон қўнғироғи кўп, қоғозлар оқими бетиним.

Шу боисдан бўлса керак, агрокомбинат раҳбарларидан, бош мутахассисларидан ишдаги қийинчиликлар ҳақида сўрасангиз бир хил жавоб оласиз:

— Область ташкилотларидан хатлар, телефонограммалар тинимсиз келади. У ёки бу масала юзасидан ахборот, справка сўрашади. Қўшни районлар озуқа экинларини экиб бўлишди. Нега сизлар орқада? Фалон жойда картошка ковланаяпти. Сизлар нега шошилмаяпсизлар? Бу қанақаси? Ва ҳоказо асаббузар саволлар ёғилади.

Маълумки, тоғли Бўстонлиқ райони иқлими, тупроқ шароити бошқа ерларникидан кескин фарқ қилади. Буни юқоридагилар тушунмайдиларми, ёки тушунмоқни истамайдиларми савол-жавоб, асаббузарлик давом этаверади. Шу кунга қадар агрокомбинатга амалий ёрдам бериш учун область ташкилотларидан бирон вакил келган эмас. Аммо комбинат бош директори ва унинг ўринбосарини кунда бўлмаса ҳам кунора пойтахтга йиғинга ёки зарур саволни изоҳлашга чақиришади. Ўз ишини қайта қуриб олмаган баъзи амалдорлар жойларга бориб аҳволни ўрганиш, амалий ёрдам беришни ҳамон ўйламаяптилар. Янги бирлашма эса амалий ёрдамга муҳтож. Зарбдор соҳа — чорвачиликда қанча муаммо бор. Ўтган йил район ундан катта зарар кўрди. Бу йил ҳам аҳвол яхши эмас: айрим совхозлар давлатга гўшт сотиш ярим йиллик планини бажара олмадилар. Июль ойининг дастлабки ҳафталарида деярли ҳамма хўжаликларда ҳар бош сигирдан сут соғиб олиш анчагина камайди. Ем-хашак тайёрлашда сусткашликка йўл қўйилди.

Ғазалкентликлар чорвачиликдаги аҳволни ўнглаш, уни рентабелли соҳага айлантириш тадбирларини ишлаб чиқишган. Бунинг учун аввало мустаҳкам озуқа базасига эга бўлиш керак. Бедапояни камида 700 гектарга кенгайтириш лозим. Лекин суғориладиган ер йўқ. Масалани ҳал этишнинг бирдан бир йўли — картошка экиладиган майдонларни беда учун ажратиш. Бу экиндан хўжаликлар катта зарар кўраяптилар. Чунки картошка кеч етилади, ҳосилдорлик 120 центнерга ошган эмас, ҳар килограмм уруғлик картошкага 60 тийиндан ҳақ тўлаб, кеч етилган ҳосилини 22 тийиндан сотган хўжаликларнинг косаси оқарармиди?! Экинлар экишни белгилашда хўжаликларнинг хусусиятлари, жойларнинг табиий-иқтисодий шароити аниқ ҳисобга олиниши, бўлинмаларга тўла эркинлик берилиши зарур. Ана шунда қайта қуриш шарофати билан туғилган янгича хўжалик бошқармалари — агрокомбинат ва агрофирмаларнинг пойқадамлари янада қутлуғ бўлади.

Н. ЕҚУБОВ.

СУРАТЛАРДА: 1. «Хўжакент» совхозининг илғор ишчилари Тўйма ва Ўлмас Серикбоевалар. Улар олма теришда илғорлик қилишаяпти. 2. Ҳосил чўғи мўл. 3. Серғайрат ишчи Рисқи Шокаримова. У кунига 300—400 килограмм олма топширмоқда.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ фотолари.

ҚАЙТА ҚУРИШ ҚИРРАЛАРИ

ЙИРИКЛАШГАН ТАШКИЛОТ

Қамаши районининг Карл Маркс номли совхози территориясидаги 6 та ўрта мактаб, Қизилтепа қишлоқ Совети коммунистларидан тортиб коммунист савдо ходимлари ва участка милиционерига қадар цех бўлинмаси ҳуқуқи билан совхоз партия ташкилотига қўшилдилар. Совхоз партия ташкилоти бирданига бир ярим баравар ўсди, ҳозир унда 258 нафар КПСС аъзоси ва аъзоликка кандидатлар бор, уларнинг ҳаммаси хўжалик территориясида яшаб, шу ерда ишлайдилар.

— Бошланғич партия ташкилотларини йириклаштириш юзасидан ўзига хос эксперимент ўтказаяпмиз, — деди Қамаши район партия комитетининг биринчи секретари Тошниёз Нуриддинов. — Бу тадбир партия сафлари жанговарлигини оширади, деб умид қиламиз.

Совхоз партия комитетининг секретари Суюн Ҳақназаров йириклаштириш зарурлигини янада аниқроқ изоҳлаб берди:

— Ҳозир партия ташкилотимиз илгари қўл тегмаган соҳаларни, асосан ноишлаб чиқариш соҳаларини кам контрол қила бошлади. Қишлоқ Советида ишлайдиган коммунистлар район ижроия комитетида, ўқитувчилар партия группаси эса район халқ маорифи бўлимида ҳисобда туришини нотўғри, деб ҳисоблаймиз. Ахир биз ҳаммамиз бир совхозда яшаймиз ва ишлаймиз, ташвишларимиз ва муаммоларимиз ҳам умумий, бинобарин уларни биргаликда ҳал қилишимиз керак.

Хўжаликда ҳал қилинмаган муаммолар кўп. Улардан бири мактаб муаммосидир. Коммунистларнинг халқ маорифи ходимлари билан алоқаси сезилар-сезилмас даражада бўлиб, совхоз партия ташкилоти учун мактаб ишлари унча муҳим ҳисобланмас, педагогларнинг ўзлари уддалашаверсин, дейишар эди. Эндиликда эса партия комитети мактаб ислоҳотини амалга ошириш ва у билан боғлиқ бўлган муаммоларни доимий назорат остига олди. Партия комитетининг аъзолари ҳамма мактабларда бўлиб, ишларнинг аҳволини диққат билан ўрганиб чиқдилар. Эндиликда эса оталиқ ёрдами кўрсатишнинг қўшма планини тайёрламоқдалар, ўқув жараёнини қайта қуриш ишида коммунист педагоглар куч-ғайратини бирлаштирмоқдалар.

Ёки бошқа бир масалани олиб кўрайлик: совхозда 16 нафар пенсионер коммунист бор. Улар турли сабабларга кўра партия ташкилоти фаолиятида қатнашмас эдилар. Ҳозир эса улар истиқомат жойларидаги ўзларига яқин бўлган мактаб партия группаларига бириктириб қўйилди. Пенсионер коммунистларнинг кўплари ҳозир пропагандист ва агитатор сифатида иш олиб бориб, ўзларини партия умумий сафида турганликларини ҳис этмоқдалар.

Хуллас, янги ташкилий структура ҳозирдаёқ самара бера бошлади.

В. ШУМАЙЛОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Ҳар бош соғин сигирдан 3 минг килограммдан сут соғиб оламиз — Тошлоқ районидаги Карл Маркс номли колхоз чорвадорларининг аҳдлари шундай. Маҳсулдорликни оширишда белгиланган рационга амал қилиниши муҳим роль ўйнаётир.

СУРАТДА: ферма мудири Тўланбой Рустамов сигирсоғарлар Қория Тўраева, Ҳадича Маманова ва Дилором Ҳайитова билан.

А. ҚОСИМОВ фотоси.

«САВАЙ»НИНГ УРУҒЛИК ФОНДИ

«Савай» совхоз-техникуми ғаллакорлари фақат ўзларинигина эмас, айни вақтда қўшни районлардаги хўжаликларни ҳам буғдойнинг «Бахт» деб аталган истиқболли нави уруғлиги билан таъминладилар.

— Янги нав бизнинг иқлим шароитимизга мос тушиб, мўл ҳосил берди, — дейди бош агроном М. Холбеков. — 75 гектар ернинг ҳар гектаридан ўртача 50 центнердан дон йиғиштириб олдик.

Район агросаноат бирлашмаси мутахассисларининг дастлабки маълумотларига қараганда, совхоз ана шу қимматбаҳо навдан дастлабки 300 тонна уруғлик олди. Районда планлаштирилган майдонга шу навли буғдой экиш учун 150 тоннадан сал кўп уруғлик керак бўлади.

Журнал босмадан чиқди

«Партия турмуши»

Журналнинг 7-сони «Фан ва ишлаб чиқариш интеграцияси» сарлавҳали иқтисодий мавзуга бағишланган мақола билан очилади. Тошкентдаги 2-пойафзал фабрикаси 1986 йилда зарар келтириб ишлаган эди. Ўтган йилнинг биринчи квартал якунларига кўра тармоқда биринчи ўринни эгаллади. Муваффақиятнинг сири нимада? Мақола муаллифи, иқтисод фанлари кандидати М. Мирсоатов ана шу саволга жавоб беришга ҳаракат қилган. Фабрика фаолияти Чилонзор район партия комитетининг ҳамиша диққат марказида турибди. Партия органлари хўжалик ташкилотлари билан биргаликда корхонани илғор техника, сифатли хом ашё ва материаллар, малакали мутахассис кадрлар билан таъминлашда ҳар томонлама ёрдам кўрсатмоқдалр. Уни социал-иқтисодий ривожлантириш учун кўп иш қилинаётир. Фан билан ишлаб чиқариш интеграциясини амалга оширишга катта эътибор берилаяпти. Кейинги йилларда фабриканинг илмий тадқиқот институтлари ва олий ўқув юртлари билан алоқаси тобора кенгайиб, мустаҳкамланиб бораётир.

«Раҳбарни коллектив сайлайди» — С. Крупальникнинг Андижондан ёзган корреспонденциясига ана шундай сарлавҳа қўйилган. Унда 2508-колоннага бошлиқ сайлаш тажрибаси ёритилган. Йиғилиш чинакамига демократик асосда ўтди, баъзан қизишиб кетиш ҳоллари ҳам бўлди. Санок комиссияси қаттиқ тортишув бораётганлигини ҳис этиб, алоҳида хонага чиқмади. Берилган овозлар ҳамманинг кўз ўнгида ҳисобланди. Номзодлар рўйхатида уч киши: Вячеслав Лоскутов, Алишер Раҳимов, Шавкат Эгамбердиев бор эдилар. Кўпчилик овоз билан В. Лоскутов автохўжалик раҳбари этиб сайланди. Бу тажриба кейинчалик Андижоннинг бошқа меҳнат коллективларида ҳам қўлланила бошлади.

Қашқадарё область партия комитетининг пленуми КПСС Марказий Комитети 1988 йил февраль пленуми талаблари асосида идеология ишини қайта қуриш юзасидан область партия ташкилотининг вазифаларини муҳокама этди. Журнал мухбири В. Бирюковнинг ана шу пленумдан ёзган ҳисоботида қайта қуриш даврида ташвиқот-тарғибот ишларини олиб боришда областда йўл қўйилаётган камчиликлар ҳақида батафсил фикр юритилган, шу кун вазифалари тилга олинган.

«Рўёб Маматова Мирзачўлдаги Абай номли совхоз-техникумда бригадир бўлиб ишлайди, — деб ёзади журналист А. Чумаченко «Ирода кучи» сарлавҳали очеркида. — Республикада хизмат кўрсатган пахтакор. Матонатли, довюрак аёл. Жуда меҳнаткаш. Лекин шахсий ҳаётда омади унча юришмаган. Унинг тақдири тўғрисида мулоҳаза киларканман, аёл иродасининг кучи-ю ожизлиги нимада, деб ўйлаб қоламан». Муаллиф Бутунититфоқ XIX партия конференцияси делегати, донгдор пахтакор Р Маматованинг ҳаёт йўли, меҳнат фаолияти ҳақида самимий, илиқ сатрлар битган.

Ўзбекистон Компартияси Ленин район комитетининг биринчи секретари В. Ардатовнинг «Райком аппарати ва қайта қуриш», Наманган область Поп районидаги «Партия XXII съезди» колхози партия комитетининг секретари М. Мирзатиллаевнинг «Коммунист ва хўжалик ислоҳоти», Ўзбекистон Компартияси Самарқанд область комитетининг секретари Ф. Шукурованинг «Етакчилик қилиш ҳуқуқи» сарлавҳали мақолалари ҳозирги талаб ва партиявий иш услубларини такомиллаштириш мавзуига бағишланган.

Шунингдек бу сондан Тошкент умумқўшин командирлари олий билим юрти ташкил этилганига 70 йил тўлиши муносабати билан «Офицер кадрлар ўчоғи», «Унутилмас сиймолар» рубрикаси остида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг собиқ масъул секретари Владимир Иванович Ивановга бағишланган «Матонатли ленинчи-большевик» сарлавҳали мақолалар ҳамда бошқа турли хил материалларни ҳам ўқиш мумкин.

ДЎСТЛИК ТАЖРИБАСИ

Янгича хўжалик юритиш йўлидаги илк одимлар

Жиззах областидаги Дўстлик районининг исми жисмига монанд. Бу ерда 59 миллат ва элат вакиллари бир оила фарзандларидек аҳил-иноқ яшаб, меҳнат қилмоқдалар. Чўлқуварлар билан мулоқотда бўлган киши улар очиққўнгил, саховатли қалб эгалари эканликларини дарҳол илғаб олади. Буни иқтисодий кўрсаткичларда, хўжалик фаолияти натижаларида ҳам сезиш мумкин.

Фақат ўтган йилнинг ўзидагина район хўжаликлари 8,5 миллион сўмлик фойда кўрдилар. Бу — бурноғи йилдагига қараганда икки баравар кўп. Районда тўққизта совхоз бўлиб, ҳозирги пайтда ҳаммаси рентабелли. 1986 йилда эса ярмидан ортиқроғи зарар келтирганди. Қайта қуришнинг мусаффо нафаси район ҳаётининг ҳамма қирраларини сергаклан тирмоқда.

Дўстлик — областда энг йирик район. Асосий юмуши пахтачилик бўлиб, даромаднинг кўпи шу тармоқдан келади. Айни пайтда бошқа турдаги маҳсулотлар ҳам етиштирилади: дон, сабзавот, қовун-тарвуз, картошка, мева ва узум, республикамиз учун камёб ҳисобланган ерёнғоқ да кунжут, ем-хашак ва гўшт, сут, тухум...

БЕМАЛОЛ ҚИСҚАРТИРИШ МУМКИН

Кейинги икки йил ичида қишлоқ хўжалигини бошқариш структурасида жиддий ўзгариш рўй берди: совхозлар цех шаклига ўтдилар, барча хўжаликларда бўлимлар тугатилди. Бўлим бошқарувчиси у қадар катта бўлмаса-да, ҳар қалай мансаб эгаси. Бунинг устига атрофида яна 5—6 нафар одам бўлар, уларга ишлаш учун жой, кабинетлар керак эди. Бошқарувчига «ғилдирак» бермасанг, яна бўлмайди, акс ҳолда унинг бошлиқлиги қаерда қолади?! Шундай қилиб денг, совхознинг битта бўлимини сақлаб туриш учун ҳар йили қанчадан-қанча маблағ кетарди. Айни пайтда бригадалар ҳам қисқартирилди. Агар ўтган йили уларнинг сони 264 та бўлса, бу йил 195 та қолди. Бинобарин, районда шундай қатъий фикр бор: мутахассислар сонини яна 30 процент қисқартириш, 2—3 бошқарув мансабини қўшиб юбориш ҳамда иқтисод қилиб қолинган маблағ ҳисобига уларнинг маошларини кўпайтириш мумкин. Ижара пудратининг жорий этилиши, меҳнатга ялпи даромадга қараб ҳақ тўлашга ўтиш, сарф-харажатларни ҳисобга олишнинг чек усулидан фойдаланиш шароитида бригадирлар қайта қуриш йўлига тўсиқ бўлмоқдалар, улар ортиқча бўғинга айланиб қолдилар, шусиз ҳам совхозларда бошқарув аппарати катталашиб кетган, деган фикрлар тез-тез эшитилаяпти. Эндиликда буни жуда кўпчилик тушуниб етди. Чунки пудрат шартномасини совхоз маъмурияти бевосита звено бошлиғи билан тузади, томонларнинг ўзаро мажбуриятлари ва ҳуқуқлари батафсил келишиб олинади. Шундай экан, ўртадаги воситачига ҳожат йўқ, у ишга фақат халақит беради.

Бригадир зиммасидаги вазифалар бутунлай ўзгариб бормоқда. Илгариги маъмурий-буйруқбозлик ҳамда назорат қилиш, ташкилотчилик ва сафарбар этиш услуби йўқолиб, звеноларни ишлаб чиқариш учун зарур жамики нарсалар: уруғликлар, техника, транспорт, ўғит ва ҳоказолар билан таъминлаш унинг асосий иши бўлиб қолмоқда. Аслини олганда бу юмушларни совхознинг тегишли хизматчилари бажаришлари мумкин. Улар шундай қилмоқдалар ҳам. Звеноларга ёнилғи ва эҳтиёт қисмлар, уруғлик ва ўғитларни бевосита етказиб беришаяпти, зараркунандаларни қириб ташлаш тадбирларини кўришмоқда, транспорт ажратишаяпти, бошқа хил хизмат кўрсатишмоқда. Тўла хўжалик ҳисобига ўтилгач, ўртадаги воситачи — бригадирга бутунлай эҳтиёж қолмайди. Кўпчилик звено бошлиқлари, хўжалик раҳбарларининг фикри ана шундай.

Ҳар қалай бошқарув ходимлари штатини «юқоридан» бериладиган буйруқ билан оқилона, энг мақбул даражага келтириб бўлмайди. «Қуйи» ҳамма ишни ўз қўлига олмагунича шундай давом этаверади. Ишлаб чиқарувчи ўзига керак бўлган мутахассис ёки раҳбарга унинг ишига қараб ҳақ тўлаши зарур. Звенолар совхоз аппаратини, совхозлар эса районнинг бошқарув органларини сақлаб туришлари лозим бўлади. Ўшандагина штатлари реал тарзда қисқартириш ҳамда уларга кетадиган сарф-харажатларни камайтириш имкони туғилади.

ҲАР КИМНИНГ УЗ УРНИ БУЛСИН

Янгиликка, илғор нарсаларга, тараққиётга интилишни кўпгина ҳолатлардан билиш мумкин. Масалан, Тула областидаги «Новомосковское» агросаноат бирлашмасига бориб, унинг тажрибаси чуқур ўрганиб чиқилди. РАПО ўрнига Дўстлик агросаноат бирлашмаси тузиш ҳақида барча зарур ҳужжатлар тайёрланиб, юқори органларга таклиф киритилди. Бундай бирлашма аппарати совхозларга буйруқ бермаслиги керак, балки хўжаликларнинг, бошқа ташкилотларнинг раҳбарларидан ташкил топадиган кенгашнинг бевосита раҳбарлиги остида ишлаши, хоҳиш-иродасига бўйсуниши лозим. Буйруқ бериб эмас, балки тенг ҳуқуқли шериклар қаторида совхозларга хизмат кўрсатиши зарур.

Дўстлик районида бир неча кун мобайнида кўпгина одамлар билан учрашиб, суҳбатлашишга тўғри келди. Улар турли тоифадаги — сўзамол ва босиқ, катта ҳаётий тажрибага эга район бўғини раҳбарлари ёки мутахассислар, директорлар билан биргаликда дастлабки қадамларни чўчиброқ қўяётган, айни пайтда номлари машҳур бўлиб бораётган кишилар — звено бошлиқларидир.

Район партия комитетининг биринчи секретари билан дала ва фермаларда бўлганимизда, мутахассислар ва раҳбарлар даврасида, унинг иш кабинети ва пича дам олиш фурсатида, бир пиёла чой устида кўпгина етилган масалаларни, ҳаётий муҳим муаммоларни муҳокама қилишга тўғри келди. Ўктам Зокирович Олимов — беш йилдан буён Дўстлик район партия комитетининг биринчи секретари. Тажрибали партия ходими, каттагина стажга эга, кўп йиллардан буён биринчи раҳбар лавозимида ишлаб келади. Яқинда у Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фармонига мувофиқ партия органларида узоқ йил ва самарали ишлаганлиги ҳамда туғилган кунига 50 йил тўлганлиги учун фахрий ёрлиқ билан тақдирланди. Профессионал партия ходими, ўзининг қатъий қарашлари, яққол сезилиб турган иродали фазилатлари бор. Ўта ҳаракатчан ва тиниб-тинчимас, гавдасининг катта ва бўлиқлигига қарамай ҳис-ҳаяжонга керагидан ортиқроқ мойил, ишда йўл қўйилган ҳар қандай хато ёки камчиликка нисбатан тоқат қила олмайдиган, кўп йиллар мобайнида кечаю-кундуз дала ва фермаларда «қолиб кетган», шахсий ҳаётини ўйламайдиган инсон. Аммо партия ишида яқин-яқинларгача ижобий саналиб келган нарсаларнинг кўпчилиги бугун керак бўлмай қолганини яхши тушунади у.

Ўтмишдан нималарни олиш мумкин, қайсиларидан воз кечиш керак? Иш шакллари ва усуллари, партия ходимининг экономика ва социал соҳага раҳбарлик услуби қандай бўлиши лозим? Райком ўз иши билан шуғулланиши—сиёсий раҳбар орган бўлиши зарур. Жуда аниқ ва лўнда таъриф бу. Бундай қараганда ҳаммага тушунарли бўлиб кўринади. Бироқ райком қайси ишга лоқайд қараши мумкин, амалда сиёсий ва иқтисодий фаолиятни чегаралаб бўладими? Ёки иқтисодий ўпирилишлар одамлар норозилигига айланиб сиёсий низо чиққанидан кейингина райком «аралашуви» зарурмикин? Бундай жиддий саволлар эндигина иш бошлаган янги ходим у ёқда турсин, неча ўн йиллар мобайнида кўпни кўрган, бой тажриба орттирган билағон секретарни ҳам эсанкиратиб қўяди. Шуниси ҳам борки, ҳеч ким мана бундай қил деб узил-кесил кўрсатма бера олмайди, чунки партия иши — бутун бир фан, катта санъат.

— Конкрет амалий ишларда одатдаги услубни ўзгартириб бориш, қайта қуришда ўз ўрнимизни «билиб олиш»га тўғри келмоқда, — дейди Ўктам Зокирович. — Бу йил кўкламги экиш мавсуми биринчи маротаба қистовларсиз, графиклар ва олдиндан белгиланадиган муддатларсиз ўтди. Гап биргина райкомда эмас. Ижрокомда ҳам, РАПОда ҳам маъмуриятчилик услубини йўқотиш зарур эди. Натижаси яққол кўриниб турибди — чигит энг яхши муддатларда экиб олинди, ҳар қачонгидан кўра бир текис ва бўлиқ ниҳолларга эга бўлинди. Деҳқоннинг мустақил ишга киришишига халақит бермаслик, унинг ташаббусини бўғмаслик, ҳаётдан узилиб қолган инструкциялар, бир қолипдаги тавсиялар билан ҳар нарсани ман қилавермаслик, балки у бемалол ўйлаши, ўзи севган ишга оқилона, ижодий ёндашиши учун имкон яратиб бериш лозим.

Район партия комитетининг куч-ғайрати айни шундай йўналишга қаратилмоқда. Бу ишда ўз ифодасини топаётган услубдаги янгилик жиҳатларидан биридир. Бироқ бугунги кунда биз учун энг муҳими — инсон омили, бир томондан, меҳнаткаш одамнинг талаб-эҳтиёжлари ҳақида ғамхўрлик қилиш бўлса, иккинчи томондан у қайта қуришда фаол позицияни эгаллаши, ислоҳотнинг онгли ва бевосита ижодкорига айланиши учун ёрдам беришдан иборат. Деҳқон тўла хўжалик ҳисоби, ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш ва ўз харажатларини ўзи қоплашга ўтишни чуқур тушуниб етиши ҳамда эътиқодли тарафдори бўлиши зарур. У пудратдаги звенони, ижара усулини мажбуран эмас, балки ўз хоҳиш-истагига кўра, деҳқон ва чорвадорнинг ўз оиласи, барча ҳалол меҳнаткашларнинг моддий фаровонлигини таъминлайдиган энг қисқа йўл сифатидаги иш шаклини тушуниб етган ҳолда қабул қилсин. Одамларнинг хулқ-атворидаги турли-туман жиҳатларни, уларнинг ислоҳотга, қайта қуришга муносабатини кўра билиш, англаш айниқса муҳим. Чунки ислоҳот жараёнида инсон эркин фикрлайдиган мустақил шахс сифатида шаклланиши зарур. У жамиятда, ишлаб чиқаришда қандай мавқени эгаллашига бефарқ қараб бўлмайди.

Биз тенглик ҳақида тинмай жар солиб текисчиликнинг шармандали шаклини вужудга келтирдик — меҳнат унумдорлигини ўстириш йўлига сунъий равишда тўғаноқ қўйдик. Одамлар ўзларини кўрсатишларига имкон берилмади, яхши ишлаганлар, энг даҳшатлиси, кўпроқ пул топганлар таънага қолдилар. Социализмнинг «Ҳар кимдам — қобилиятига яраша, ҳар кимга — меҳнатига яраша» деган принципи бўйича яшаш умиди ва истаги одамлар онгидан узоқ вақтга чиқариб ташланди. Бахтимиз шундаки, Октябрь бизга меҳнатга яраша ҳақ тўлаш принципини берди, аммо оғир қисматимиз ҳам шу бўлдики, биз ундан кўп йиллар давомида чинакамига фойдалана олмадик. Мана шунинг учун ҳам партия ташкилотлари ҳар ким ўз меҳнати пировард натижасининг миқдори ва сифатига мувофиқ ҳақ олишини, бундан буён ишёқмаслар ва текинхўрлар илғор меҳнаткашлар, энг яхши коллективлар ҳисобига яшамасликлари, ҳалол кишилар нонини туя қилмасликларини тушунтириш, ишонтириш осон эмас, буни амалда тасдиқлаш эса ундан ҳам қийинроқ бўлаяпти.

СИНОВДАН — АМАЛИЁТГА

Иш кадрларни ўқитишдан бошланди. Қиш даврида қайта қуришнинг амалий вазифаларига узвий боғлиқ қилиб тузилган порграмма асосида ишчилар ва звено бошлиқлари, мутахассислар ва барча даражадаги раҳбарлар учун иқтисодий ўқув ташкил этилди. Шуниси диққатга сазоворки, машғулотларда мавҳум иқтисодий категориялар ҳақида эмас, балки хўжалик ҳисобининг амалдаги кўринишлари, пудрат ва ижаранинг турли шакллари хусусида гап борди. Тингловчиларда қизиқиш кучайди.

«Октябрь 50 йиллиги» ва Қосим Раҳимов номли совхозларда илк тажриба тўпланди. Биринчи хўжаликда ижара пудрати такомиллашиб, силлиқлашиб бораётган бўлса, иккинчисида ишчидан тортиб директоргача — ҳамманинг меҳнатига ялпи даромадга қараб ҳақ тўлаш йўлга қўйилган. Ҳар иккала совхозда ҳам сарф-харажатларни ҳисоблаш ва назорат қилишнинг чек усули жорий этилган. Райком аппарати ходимларини қарама-қарши туйғулар қамраб олган: бир томондан, илғор усулларни тезроқ жорий этиш, қайта қуришни жадаллаштириш истаги ҳукмронлик қилаётган бўлса, иккинчи томондан, ўтмиш хатоларини такрорлаб қўймаслик, маъмуриятчилик ва тазйиқ ўтказиш йўлига тушиб кетмаслик керак. Усулни танлаш ва ундан фойдаланишдаги ихтиёрийлик муваффақиятга олиб келиши мумкин. Энг муҳими шундаки, райком, унинг бюроси, секретарлари ижара ва пудрат йўлидаги тўсиқларни бартараф этиб боришаяпти, партия, совет ва хўжалик раҳбарлари томонидан бўладиган маъмуриятчилик кўринишларига, ман этишларга имкон беришмаяпти.

Умуман олганда йил дуруст бошланди. Ҳамма тармоқлар хўжалик ҳисобига ўтган. Совхозларнинг маъмуриятлари тўғридан-тўғри звенолар билан шартномалар тузишган. Ташкилий тартибдаги ҳамда моддий-техника таъминотига доир масалалар асосан ўз вақтида ҳал этиб борилаяпти. Биринчи квартал, ундан кейинги ойлар планлари бажарилди. Йил муваффақиятли якунланади, деб умид қилишга ҳам асослар бор.

Районда вазият шундай: барча бригадалар ва 516 звено, жумладан 81 оилавий звено пудрат асосида, пировард натижани кўзлаб ишлаяпти. Пудратдаги бўлинмаларга 34.576 гектар ер ажратиб берилган. Янги усул фақат пахтачиликдагина эмас, бошқа тармоқларда ҳам қўлланилаяпти. Ҳамма жойда ишга пировард натижага қараб баҳо берилади.

В. КУКСЕНКО,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

(Давоми бор).

Николай Васильевич Ким

1927 йилдан КПСС аъзоси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, иттифоқ аҳамиятидаги шахсий пенсионер Николай Васильевич Ким узоқ давом этган оғир касалликдан сўнг 84 ёшида вафот қилди. Узоқ Шарқда Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш учун курашчи, ватанпарвар-интернационалист, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши тажрибали раҳбарининг юраги уришдан тўхтади.

Николай Васильевич Ким Приморье ўлкасининг Покровский районида камбағал деҳқон оиласида туғилди. Меҳнат фаолиятини ҳам шу ерда бошлади, деҳқончилик билан шуғулланди. 1925 йилда комсомол ташкилотининг йўлланмаси билан қишлоқ матлубот жамиятида ишлади, тез орада ўша ердан ишчи-деҳқон Қизил Армиясига чақирилди, бу ерда Ленин партияси сафига қабул қилинди. Николай Васильевич Ким оқгвардиячи тўдаларнинг қолдиқларига ва қулоқларга қарши жасурлик билан жанг қилди, Совет Приморьесида дастлабки коллектив хўжаликларни ташкил этишда бевосита иштирок қилди.

Н. В. Ким 1931 йилда Владивосток совет партия мактабини тамомлагандан кейин Уссурийск областидаги Ханка район колхозлар иттифоқи раисининг ўринбосари, шоликорлик совхози бўлимининг бошқарувчиси, Ханка район контрол комиссиясининг секретари, ВКП(б) Ханка район комитетининг инструктори, секретари бўлиб ишлади.

1937 йилда Николай Васильевич Ким ВКП(б) Марказий Комитети ва СССР Халқ Комиссарлари Советининг қарорига биноан Хоразм областининг Гурлан районига юборилади. Ўша пайтдан бошлаб Хоразм унинг иккинчи ватани бўлиб қолди. Бу ерда у район ижроия комитети раисининг ўринбосари, МТС директорининг сиёсий қисм бўйича ўринбосари, область матлубот союзининг катта инструктори, Қўшкўпир, Урганч, Янгибозор район партия комитетларининг иккинчи секретари, Хоразм область партия комитетининг қишлоқ хўжалик бўлими мудири, секретари ёрдамчиси бўлиб ишлади. Кейинги йилларда у область қишлоқ хўжалик бошқармаси системасида меҳнат қилди.

Партия ташкилоти Николай Васильевич Кимни қаерга юбормасин, у ҳамма жойда бутун куч ва ғайратини сарфлаб, топширилган иш учун шахсий масъулиятни англаб ижодий меҳнат қилиб келди.

Н. В. Кимнинг катта ташкилотчилик қобилиятлари Хоразмда энг йирик ихтисослаштирилган шоликорлик совхози — Хонқа районидаги Ал-Хоразмий номли совхоз директори лавозимида айниқса ёрқин намоён бўлди. У қарийб чорак аср мобайнида шу хўжаликка муттасил бошчилик қилиб, уни ўзига хос илғор тажриба мактабига айлантирди, ўнлаб моҳир шоликор усталарни тарбиялади. У ва унинг издошлари туфайли Хоразмда шоликорлик қишлоқ хўжалигининг етакчи тармоқларидан бири, озиқ-овқат фондини доимо ошириб боришнинг ишончли манбаи бўлиб қолди.

Николай Васильевич Ким фаол жамоат ишини олиб борди. Бир неча марта область партия комитетининг аъзоси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг, халқ депутатлари область Советининг депутати этиб сайланди. Коммунистик партия ва ҳукумат Н. В. Кимнинг хизматларини юксак баҳоладилар. У Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонига сазовор бўлди, қўш Ленин ордени, Октябрь революцияси, Халқлар дўстлиги орденлари, тўртта «Ҳурмат белгиси» ордени, СССРнинг кўпгина медаллари билан мукофотланган. Унга «КПСС сафида 50 йил» нишони топширилганди.

Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг моҳир ташкилотчиси, Коммунистик партиянинг содиқ фарзанди Николай Васильевич Кимнинг пок хотираси уни билган кишиларнинг қалбида ҳамиша сақланиб қолади.

Р. Н. Нишонов, Т. А. Алимов, В. П. Анишчев, В. А. Антонов, В. А. Головин, П. В. Догонкин, А. С. Икромов, Ғ. Ҳ. Қодиров, В. Н. Лобко, В. И. Огарок, Н. И. Попов, Қ. Саликов, П. Қ. Ҳабибуллаев, М. Ҳ. Холмуҳамедов, Ҳ. А. Алимова, И. Ҳ. Жўрабеков, Б. Ф. Сатин, В. А. Хайдуров, М. М. Мирқосимов, Р. Худойберганова, Ғ. Н. Машарипов, Б. Жуманиёзов, Б. Муротов.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ МАЪМУРИЙ ҲУҚУҚБУЗАРЛИК ТЎҒРИСИДАГИ КОДЕКСИГА ЎЗГАРТИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети 1985 йил 13 декабрда қабул қилган Ўзбекистон ССРнинг маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги кодексига (Ўзбекистон ССР Олий Советининг ведомостлари, 1985 йил, 35,411-модда) қуйидаги ўзгартиш ва қўшимчалар киритилсин:

1. Кодекс қуйидагича мазмундаги 169-модда билан тўлдирилсин:

«169-модда. Таркибида пестицидлар, минерал ўғитлар ва бошқа химиявий моддаларнинг қолдиғи йўл қўйиладиган энг юқори даражадан ортиқ бўлган қишлоқ хўжалик маҳсулотини сотиш;

аҳолининг ва чорва молларнинг соғлиғи учун зарарли пестицидлар, минерал ўғитлар ҳамда бошқа химиявий моддаларнинг қолдиғи йўл қўйиладиган энг юқори даражадан ортиқ эканлиги кўриниб турган қишлоқ хўжалик маҳсулотини бозорларда, савдо корхоналари ҳамда бошқа жойларда сотиш —

гражданларга эллик сўм ва мансабдор шахсларга юз сўмгача миқдорда жарима солинишига сабаб бўлади. Мазкур қишлоқ хўжалик маҳсулотидан чорва молларга озуқа сифатида ёки бошқа мақсадларда фойдаланиш мумкин бўлмаган тақдирда бундай маҳсулот совхозлар, колхозлардан, бошқа давлат, кооператив корхоналари ҳамда ташкилотлардан ва гражданлардан уни кейинчалик йўқ қилиб ташлаш мақсадида ҳақ тўламай олиб қўйилиши керак».

2. 228-модданинг биринчи қисмидаги «168—170» рақамлари «168, 169, 169[1] (ушбу ҳуқуқбузарлик давлат санитария ва ветеринария назоратининг мансабдор шахслари томонидан кўриб чиқилган бўлмаса), 170» деган сўзлар билан алмаштирилсин.

3. Белгилаб қўйилсинки, 169 1 моддада кўзда тутилган маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги протоколлар давлат санитария ва ветеринария-санитария назоратини амалга оширувчи органларнинг ваколатли мансабдор шахслари томонидан амалдаги қонунларда кўзда тутилган ўз ҳуқуқларига мувофиқ тузилади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси
П. ҲАБИБУЛЛАЕВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари
Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри, 1988 йил 21 июль.

«МЕҲМОНЛАР СОВҒАСИ»

Навоий шаҳрида Навбаҳор район куни бўлиб ўтди. Бу ерга Навбаҳор боғлари ва далаларининг ноз-неъматлари ортилган ўнлаб машиналар келди. Шаҳарнинг турли бурчакларида ярмаркалар очилди.

Деҳқонларнинг маданий тадбирлар программаси ҳам бор. Районнинг энг яхши ҳаваскорлик коллективлари шаҳарликларга концертлар қўйиб беришди.

Навоий шаҳрида қишлоқ районлари кунларини ўтказиш яхши анъанага айланмоқда. Бундай кунлар биринчи марта ўтган йили кузда ташкил қилинган эди.

Шаҳарликлар ҳам қарздор бўлиб қолишмаяпти. Олдинда жавоб «визити» турибди. Бунда область марказий корхоналарида тайёрланган халқ истеъмол моллари ярмаркалари ўтказилади, бадиий ҳаваскорлик концертлари намойиш этилади, энг яхши спортчилар ўз маҳоратларини намойиш этадилар.

Бундай байрамлар Ўроқ ва Болға иттифоқини мустаҳкамлайди, шаҳар ва қишлоқ ўртасидаги алоқаларни кенгайтиради.

(ЎзТАГ).

Энг яхши агрономларимиз

БОБОЛАР ИШИГА САДОҚАТ

Уз қишлоғидан бошқа жойда ишлашга унинг иштиёқи йўқ эди. Лекин бир неча йил давомида қадрдон колхозидан узоқда яшаш ва ишлашга тўғри келди. Бунинг сабаблари бор эди, албатта. Аввало бобосининг маслаҳати ва илтимоси билан пойтахтга ўқишга кетди.

— Хўжаликка билимдон мутахассислар, айниқса агрономлар керак, — деди Шароф ота. — Бизга ўхшаган тажрибали деҳқонлар ҳам даркор, аммо ҳозирги даврда бунинг ўзи кифоя қилмайди. Агрономликка ўқи, ўғлим.

Пўлатжон Ҳамроев Тошкент қишлоқ хўжалиги институтини муваффақиятли тугаллагач, икки йилча Шофиркон район ўсимликларни ҳимоя қилиш отрядининг бошлиғи бўлиб ишлади, сўнгра Карл Маркс номли колхоз бош агрономи вазифасига таклиф қилинди. Бу хўжаликда бобоси Шароф Ҳамроев кўп йиллар мобайнида раис бўлган эди. Ҳамқишлоқлари Пўлатжонни нафақат Шароф бобонинг невараси, балки деҳқончилик билимдони, ер билан тиллашадиган, одамларга ғамхўр инсон, ишлаб чиқариш ташкилотчиси сифатида ҳам биладилар.

— Районда ишлашга ҳали улгурасиз, — дейишди улар. — Биз сизга энг муҳим участкани ишониб топшираяпмиз. Гектар ҳосилдорлиги оширилмаса, колхоз экономикаси ҳақида гапирмаса ҳам бўлади.

Бош агрономлик ўта масъулиятли вазифа эканлигини Пўлатжон яхши биларди. Ҳар бригада, ҳар картадан мўл ва арзон пахта етиштириш учун ҳамма нарсани ҳисобга олиш, бунда бирон-бир хатога йўл қўймаслик керак. Устига устак ҳамқишлоқлари ишончини оқлаши, район раҳбарлари олдида берган сўзининг устидан чиқиши зарур. Ота-боболари ана шу заминга озмунча тер тўкканлармиl Масалан, Шароф бобо колхозлар тузилган ўттизинчи йиллардаёқ раис бўлиб сайланган, хўжаликни тиклаш, экономикани юксалтириш учун жонини жабборга бериб ишлаган, ҳалол меҳнатлари эвазига урушдан олдинги йилларда Ленин орденига мушарраф бўлган, эллигинчи йилларда эса Меҳнат Қизил Байроқ ордени, кўплаб медаллар билан тақдирланган.

— Ёшлигимда қишлоқ аҳлидан, бобом ва отамдан оқ олтин қандай меҳнат эвазига етиштирилиши тўғрисида кўп эшитганман, — дейди Пўлатжон. — Чинакамига тер тўкиб ишлаган, ҳалол ва пок пахтакорлар ҳақли равишда тақдирланганликлари, колхоз экономикаси, жамоат мулки ҳақида жон куйдирган кишилар эл-юрт ўртасида обрў-эътибор топганликларига гувоҳ бўлганман. Турғунлик йилларида эса раҳбарлик ишларига суқилиб кириб олган, нопок, қўли эгри, мол-дунё учун виждонини ҳам сотадиган бир тўда муттаҳамлар давлатнинг, халқнинг жарақ-жарақ пулини чўнтакларига уриб, хаёлларига келган номаъқулчиликларни қилганликлари, меҳнаткаш одамлар устидан кулиш ва ҳатто уларни таҳқирлашгача бориб етганликларини ҳам кўрдим.

Ўша йиллари Пўлатжон пахтачилик соҳасидан кетди. Аниқроғи, севган ишини тарк этишга мажбур бўлди. Чунки нопок одамлар билан ҳамтовоқ бўлишни истамади, ота-боболари, келгуси авлодлар шаънига доғ бўлиб тушадиган ишга сира қўл урмади. Аспирантурага ўқишга кириб, шоличилик билан шуғуллана бошлади. Уч йил ўтгач, «Шўрхок майдонларда минерал ўғитларнинг шоли ҳосилига самарали таъсири» деган мавзуда кандидатлик диссертациясини ёқлади. 1983 йили у яна жонажон қишлоғига қайтди. Уни область партия комитетига суҳбатга чақиришди. Қишлоқ хўжалиги фанлари кандидати, коммунист, ёш мутахассис эътибордан четда қолиши мумкин эмасди. Биринчи секретарь суҳбатни қисқа қилиб: «Район қишлоқ хўжалиги бошқармасига бошлиқ бўлиб борасиз», деди. Пўлатжон рад жавобини берди. Секретарь эса ўз гапини икки қиладиган одамни ёқтирмасди. Совуқ муомала билан хонадан чиқариб юборди.

Бир неча ой ишсиз юрди. Юқори мавқели раҳбарнинг таклифига кўнмаган одамга бошқа кўплаб раҳбарлар ҳам эътибор бермай қўйдилар. Ниҳоят, қўшни Вобкент районига, ўз мутахассислигига доир кичик бир вазифага ишга кирди.

Республикада илдиз отган салбий ҳолатларга партия кескин зарба берганидан сўнг П. Ҳамроев Карл Маркс номли колхозга қайтди. Уни аввалги вазифасига — бош агрономликка тайинлашди.

— Колхоз раҳбарларининг ҳаммаси янгидан сайланди, — дейди хўжалик партия ташкилотининг секретари Р. Паноев. — Одамларни ишонтириш, коллективда соғлом муҳитни вужудга келтириш, нопок шахслардан халос бўлишга икки йилча вақт кетди. Пўлатжон ака бу ишларда шахсий намуна кўрсатаяпти. Виждонан меҳнат қиладиган кишилар ўз қадрини топмоқда. Раис ҳам ёш мутахассис. У тажрибали кишилар билан баҳамжиҳат иш юритаётир. Айниқса, бош агроном Пўлатжон ака ҳеч кимдан ёрдамини аямайди. Қишлоқнинг каттадан кичиги ундан маслаҳат сўрайди. Ҳар хил шароитда, қийин аҳвол юз берганида одамлар билан қандай муомала қилишни у яхши билади. Бевосита деҳқончиликда ишлайдиган колхозчилардан ташқари ферма ходимлари, сут соғувчилар, механизаторлар билан тез-тез учрашиб, келгуси ишлар тўғрисида фикрлашиб олади.

Колхоз правлениеси раиси Нурулла Нарзиев бош агроном ишидан мамнунлигини билдирди. «Одамларга талабчан бўлиш билан бирга уларга ғамхўрлик қилишни ҳам билиш керак, — деди у. — Колхозимизга кўп йиллар мобайнида раислик қилган Шароф бобо ҳаммамизнинг устозимиз. Мен ҳам ёшлигимда у кишининг қўлида ишлаганман. Пўлатжон ака ҳам бобоси сингари ҳалол, меҳнаткаш».

Ўтган йили пахта йиғим-терими пайтида колхоз раиси ҳам, бош агроном ҳам «Мактаб ўқувчиларини бир кун ҳам теримга жалб этмаймиз, жами ҳосилни ўз кучимиз билан териб оламиз, машина теримига зўр берамиз» деган якдил қарорга келишди. Шунда баъзи кишилар шубҳа билдирдилар.

— Партия ва ҳукуматимизнинг, халқимизнинг ҳам талаби шу, — деди Пўлатжон Ҳамроев уларга. — Биз масъулиятни зиммамизга олишдан қўрқмаймиз. Ўғил-қизларимиз яхшироқ билим олишлари учун ҳар қандай қийинчиликларга қарши курашга тайёрмиз. Қишлоқда резервлар кўп. Ўз кучимиз билан пахтани сира нобуд қилмай териб оламиз, машиналар бизга қанот бўлади.

Агар пахта йиғим-терими пухта ташкил этилса, ҳамма резервлардан оқилона фойдаланилса иш юришиб кетишига бутун колхоз аҳли тўла ишонч ҳосил қилди. Шу йили машина терими плани 138 процент бажарилди. Ҳолбуки, аввалги йилларда бу кўрсаткич 60 процентдан ошмасди.

Яқинда Шофиркон районидаги Карл Маркс номли колхознинг бош агрономи, колхозчиларнинг Бутуниттифоқ IV съезди делегати Пўлатжон Ҳамроев билан суҳбатлашдик. Унинг айтишича, хўжаликда пахта майдонлари 12 процент камайиб, 73 процентга тушибди. Бинобарин, алмашлаб экиш схемаси кенг қўлланилиши сабзавот ва ем-хашак экиладиган майдонларни кенгайтиришга имкон бермоқда.

— Ишимизда бироз силжиш бўлса-да, у бизни асло қаноатлантирмайди, — деди агроном. — Тўла хўжалик ҳисобини жорий қилиш, ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш, коллектив, звено ва оила пудратига ўтиш шароитида колхоз экономикасини янада кўтариш, пахтачилик ва бошқа тармоқларни рентабелли бўлишига эришиш учун ҳали белни маҳкам боғлаб кўп меҳнат қилишимиз керак.

Пўлатжон Ҳамроев қилинган ишлардан кўра йўл қўйилган камчиликлар, уларни бартараф этиш йўллари хусусида кўпроқ фикр юритишни хуш кўради. Хусусан, ўтган йили сабзавоткорлар зиммаларидаги планни бажара олмадилар. Бош агроном бу тармоқда қандай нуқсон рўй берганлигини атрофлича таҳлил қилиб чиқди: омилларнинг ҳаммаси ҳисобга олинмаган, звенога имкониятидан ортиқча экин майдони бириктиб қўйилган, сабзавотчиликда муҳим давр бошланганда аъзолар пилла қурти боқиш билан банд бўлишган. Ана шу камчиликларни мен бош агроном сифатида олдиндан кўра билишим керак эди, дейди у.

Жорий йилда бундан муҳим хулосалар чиқариб олинди. Бунинг самараси кўзга яққол ташланмоқда: сабзавот пайкалларида мўл ҳосил етиштирилди. Ғўзалар ҳам баравж ўсмоқда. Колхозчилар ҳар туп ниҳолга қалб қўрини, меҳрини бағишламоқдалар. Муҳими, одамлар зўр иштиёқ, ишонч билан енг шимариб меҳнат қилишаяпти. Бу албатта салмоқли ютуқларга олиб келиши муқаррар.

Д. ВЛАСОВ.

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

МАҲАЧҚАЛА. Маҳачқаладаги алоқачилар автобазаси ёрдамчи хўжалигида ғоз боқишни ташкил этиб, катта фойда олдилар. Ғозлар ҳар куни 400 тадан кўпроқ тухум қилмоқда, шаҳар нон заводи бу тухумни сотиб олмоқда. Яқинда эса бу ерда парранда ярмаркаси ташкил этилди: бир неча соат ичида ишчиларга 300 тадан кўпроқ ғоз сотилди. Ферма корхона яқинида жойлашган.

●

ТБИЛИСИ. Грузия пойтахтида очилган «Меҳнат» марказига ҳозирнинг ўзидаёқ қирқтадан кўпроқ буюртма тушди. Хўжалик ҳисобидаги бу ташкилот бошқаришнинг илғор формаларини, республика корхоналари ва ташкилотларида хўжалик механизми янги асосларини ишлаб чиқариш ва жорий этишни ўз зиммасига олди. Марказнинг муҳим фарқи шундаки, у амалий ғояларни рўёбга чиқаришни тегишли тармоқ илмий-тадқиқот институтларига нисбатан икки-уч баравар тезроқ амалга оширади, етакчи мутахассисларни жалб этиш йўли билан регионнинг илмий потенциалидан кенгроқ фойдаланишга ёрдам беради.

(ТАСС).

САМАРҚАНДНИНГ БИР КУНИ

ТЕКИН САЁҲАТ

Яқинда Каттақўрғон район босмахонасида нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси область бошқармаси маданият ходимлари касаба союзи область комитети ҳамда комсомол комитети ҳамкорликда уюштирган қўлда ва машинада ҳарф терувчи ёш ишчиларнинг маҳорати конкурсида ургутлик М. Ашурова билан оқдарёлик А. Равшанов ғолиб чиқди. Советобод районидан Ш. Усанова, Морозов номидаги область босмахонасидан А. Галямова, Каттақўрғон районидан С. Бурхонова ва С. Қодирова кейинги ўринларни эгаллашди. Ғолиб матбаачилар фахрий ёрлиқ ва пул мукофотлари билан бирга бепул туристик йўлланмалар билан тақдирландилар.

НОМИГА МОНАНД

Жомбой районидаги «Коммунизм» колхозида болалар муассасалари сони биттага кўпайди. Яқинда фойдаланишга топширилган «Камалак» тарбия ўчоғи нафақат кичкинтойларни, балки унинг очилиш маросимида қатнашган ота-оналар, жамоатчилик вакилларини ҳам хушнуд этди. Гап шундаки, у бошқаларидан ҳар жиҳатдан фарқ қилади. Боғчада таом тайёрлаш, кир ювиш хоналари механизациялашган. Каравот, жавон, стол-стул, барча жиҳозлар замонавий. «Рассом» республика бирлашмасининг ижодкорлари болалар дидига мос сурат ва безаклар ишлаганлар. Номига монанд мазкур мактабгача тарбия муассасаси колхозчиларнинг 50 нафар ўғил-қизларини ўз бағрига олди.

ХАЛҚ ИЖОДИ — ҚАЙНАР БУЛОҚ

Кўҳна Регистон майдонида бўлиб ўтган фольклор-этнографик ансамблларнинг кўрик-конкурси областда бу соҳага эътибор кучайганлигини кўрсатди. Турли районлардан келган 18 ижодий коллектив ўзаро куч синашди. Ёши, касбикори турлича бўлган ҳаваскор санъаткорлар ранг-баранг халқ қўшиқлари ва рақслари, термалари, лапарларини маҳорат билан ижро этдилар. Конкурс қатнашчиларининг чиқишларини баҳолашда ижрочилик маҳорати билан бирга ўтмишга хос кийим-кечаклар қандай танланганига ҳам эътибор берилди.

Кўрик якунига кўра Каттақўрғон районидаги Тельман номли колхознинг «Сарбози» этнографик ансамбли биринчи, Булунғур районидаги Фозил Йўлдош ўғли номли совхознинг «Чавки», Ургут район «Қўш доирачилар» ансамбллари иккинчи, Самарқанд районидаги 17-қишлоқ маданият уйининг «Омонёр», Пахтачи район «Қизбиби садолари», Нарпай районидаги «Рўзвон» коллективлари учинчи ўринни эгалладилар.

БИЛЕТ ЎРНИГА КИТОБ

Маданият фондининг Самарқанд областлараро бўлими бир неча жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда хайрия концерти уюштирди. Эълон ва таклифномаларда қайд этилганидек, томошабин келтирган бадиий ёки публицистик китоб билет ўрнига ўтди. Шу куни Охунбобоев номли пионер ва ўқувчилар саройида энг яхши бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ўз маҳоратларини намойиш этдилар.

Концертдан тушган 500 дан зиёд китоб болалар уйи ва мактаб-интернатлар кутубхоналарига ўтказилди.

М. ЭРАЛИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

БОШҚА ЙЎЛ ЙЎҚ, МУТЛАҚО ЙЎҚ!

ИНСОН. ҚОНУН. ЖАМИЯТ.

Илгари матбуотда хабар қилинганидек, яқинда Ўзбекистон Журналистлар союзи ташаббуси билан Тошкентда «Қайта қуриш шароитларида қонунчилик» мавзуида матбуот конференцияси ўтказилди. Ана шу учрашувда республика прокурори Д. А. Усатовга савол берилганди:

— Иш тажрибаси газетачилар эътиборига сазовор бўлган қишлоқ районлари прокурорлари борми?

— Ҳа, албатта, — деди Дмитрий Александрович журналистларга. — Комсомол район прокурори Н. Бобоев яхши ишламоқда, унинг фаолияти Ўзбекистон ССР прокуратураси коллегиясида маъқулланди. Дўстлик район прокурори, юридик фанлар кандидати Ф. Раҳимов ҳам ўзини фақат яхши томондан кўрсатмоқда. Ҳар иккаласи ёш, чаққон, серғайрат, талабчан... Уларнинг ишлари қайта қуриш шароитларида прокуратура органлари олдига қўйилган барча йўналишлар бўйича силлиқ бораяпти дейиш қийин, аммо асосий масалаларда бу ходимларимиз анча юксакликка кўтарилишди, бирмунча муваффақиятларни қўлга киритишди. Масалан, Н. Бобоев ердан фойдаланишнинг ҳолатини тартибга туширишда дуруст кўрсаткичларга эришди...

Орадан бир неча кун ўтгач республика прокуратурасида мени Норбой Бобоев билан таништиришди. У 34 ёшда, 1977 йилда В. И. Ленин номли Тошкент давлат университетининг юридик факультетини тамомлаган, сўнгра Ильич районида прокурор ёрдамчиси бўлган, Сирдарё область прокуратурасида ва Ховос транспорт прокуратурасида тергов бўлимларида ишлаган. 1986 йилдан буён Комсомол район прокурори. КПСС аъзоси, уйланган, икки фарзанди бор.

Унинг билан суҳбатни қуйидаги саволдан бошладим:

— Прокуратура, ҳуқуқни муҳофаза этувчи бошқа органлар ишига одатда жиноятчилик даражасига қараб баҳо беришади. Ҳуқуқ-тартиботни бузиш ҳоллари озми — демак яхши ишлашаяпти, кўпми — демак ёмон ишлашаяпти. Айтинг-чи, Норбой, прокуратура органлари фаолиятини баҳолашда ана шундай ёндашувга розимисиз?

— Мутлақо қаршиман. Ўтган йили районимизда 147 та жиноят ҳисобга олинди. Кўпми бу? Албатта кўп. Мабодо биз ўтакетган даражада ёмон ишлаганимизда рўйхатга олинган жиноятлар сони анча оз бўларди. Ҳуқуқни муҳофаза этувчи органлар ўз фаолиятларини кучайтира бошлашлари биланоқ жиноятчилик бўйича кўрсаткичлар юқорилаб кетди: олибсотарлар, социалистик мулкни ўғирловчилар, гиёвандлик моддалари тайёрланадиган ўсимликларни ўстирувчилар бошқа тоифадаги қонунбузарлар башараси очиб ташланди. Айтинг-чи, бунинг нимаси ёмон? Аксинча йўл тутиб қўлни совуқ сувга урмасдан юравериш, яқин ўтмишда бўлганидек жиноятларни яшириш, намунали кўрсаткичга эришилаётгани хусусида нотўғри тасаввур ҳосил қилиш яхшимиди дейсиз!

Мен шундай тушунаман: қайта қуриш ёлғон-яшиққа, фаолиятсиз одамларга муҳтож эмас. Унинг тарафдорлари ижтимоий ҳаёт тўғрисида чуқур, ҳаққоний таҳлилларга эга бўлишни истайдилар. Турмушнинг барча мураккабликлари ва қарама-қаршиликлари бўртиб турсин дейдилар. Шунинг учун ҳам ҳақиқатдан чўчимаслик, борлиқни бўямаслик, ғоялар билан амалиёт ўртасидаги масофа ҳамон катта эканлигини эсда тутиш зарур. Прокуратура, милиция, адлия органлари ишини фақат жиноятчилик даражаси билан ўлчаш эса адолатдан эмас.

— Матбуот конференциясида таъкидланганидек, Комсомол район прокуратураси қишлоқ хўжалиги тасаруфидаги ерларни муҳофаза этишда қонунчиликка қандай риоя қилинаётгани юзасидан ҳамма хўжаликларда анча иш олиб борибди. Бу жараёнда РАПО мутахассислари, ер тузиш-ўлчаш хизмати ходимлари ҳам қатнашибдилар. Хўш, натижа қандай бўлди?

— Афсуски, бу масалада қонунчиликнинг ҳолати кўнгилдагидек эмаслигини айтишга мажбурмиз. Корхоналар, ташкилотлар, гражданлар томонидан ернинг талон-торож қилиниши, ўзбошимчалик билан эгалланиши, экин майдонларини ҳисобга киритмаслик ҳар қадамда учрайди. Ортиқча томорқаларни қўлга киритиб олган совхозларнинг ишчилари ва хизматчилари меҳнатсиз даромадлар чўталини оширмоқдалар. «Москва» совхозида 653 хонадон текширилди, шулардан 587 таеида жами 119,2 гектар ер ортиқча эканлиги аниқланди. Кўпгина ходимлар бир гектарча майдонни эгаллашган. Бунақа аҳвол райондаги ҳамма хўжаликларда рўй бераётгани маълум бўлди.

Гулистон шаҳрида истиқомат қилувчилар районимиз территориясидаги ерлардан қонунсиз фойдаланаётганликларига чидаш мумкинми, ахир! Масалан, область шифохонасида ишловчи врач С. Қурбонов «Ленинград» совхозида ҳам уй қуриб олган, ҳам томорқадан фойдаланмоқда. Аслида эса бу ҳолат Меҳнатобод қишлоқ Советида қайд этилмаган, бинобарин солиқ ҳам тўланмаётир.

Ер ҳақидаги қонунчиликнинг бузилишини кўрсатувчи мисолларни айтаверсам газетангизнинг бутун бир саҳифаси торлик қилади. Мана, текшириш якунларига доир материалларни ўзингиз кўздан кечиришингиз мумкин...

— Мазкур ҳужжатлар моҳиятидан фаҳмлашимча, ғайриқонуний забт этилган ерларда сабзавот, мева, қовун-тарвуз етиштирган ва уларни осмон қадар нархларда сотган шахслар мавсумда 10—15 минг сўмни қўлтиққа уришар экан-да? Бунақа даромадга ҳар қандай академик ҳам ҳавас қилса арзийди!

— Худди шундай. Устига устак улар давлат ерини қонунга хилоф тарзда эгаллашдан ташқари одатда ўғитлар, қишлоқ хўжалиги техникаси, транспорт воситаларидан, совхозларнинг бошқа мулкидан ҳам фойдаланадилар. Нафси ўпқонлар бунинг эвазига бирор тийинни четга сарфлашмайди, топганларини чўнтакларига тиқишади. Виждонан ишлашдан бош тортиш, ижтимоий ишлаб чиқаришда тўла қувват билан ишламаслик худди ана шунинг оқибати.

Ерни ноҳақ эгаллаб олиш ниҳоятда жиддий, иқтисодий ва ижтимоий жиҳатдан ғоят ўткир муаммо. Бундай «касаллик» республиканинг барча районларида илдиз отган. Ҳозирги пайтда биз ўз районимиздаги аҳволни синчиклаб таҳлил этаяпмиз, чуқур ўрганаяпмиз. Ер ҳақидаги қонунчиликни бузишда айбдор деб топилганларнинг ҳаммаси тегишлича жазоланади. Хўжаликларнинг баъзи раҳбарлари, бригадаларнинг бошлиқлари ерни талон-торож қилишга йўл очиб берганликлари учун интизомий ёки жиноий жавобгарликка аллақачон тортилдилар. Бундан буён ҳам худди шундай йўл тутилади.

— Сиз билан учрашгунча менга айтишларича район ички ишлар бўлими фаолиятидан норози экансиз. Тўғрими шу гап?

— Ҳа, район ички ишлар бўлимининг ҳозирги иши прокуратурани қаноатлантирмайди. Нега, дейсизми? Аввало турли-туман ўғирликларни, харидорлар ҳақига хиёнат ҳолларини, олибсотарлар, пораҳўрлар қилмишларини очиб ташлашда БХСС ходимлари дуруст ишламаётганликларини таъкидламоқчиман. Катта оператив вакил У. Шукуров ўз вазифасини бажаришдан четлашиб қолган. Терговчилардан Т. Норбўтаев ва А. Бойқулов қониқарли ишламаётирлар, аксарият жиноий ишларни юзаки, бир томонлама, сифатсиз тергов қилмоқдалар.

Очилмай қолган жиноятлар ҳамон кўп. Бунинг асосий сабаби шундаки, дастлабки тергов ҳаракатлари қизиғида олиб борилмайди, терговчиларнинг оператив хизмат ходимлари билан ўзаро алоқаси йўлга қўйилмаган, изланишлар деярли ўтказилмайди. Жиноий қидирув бўлимининг катта инспектори К. Сатторов амалда тузукроқ ишламай қўйган. Участка инспекторлари ишини тубдан яхшилаш талаб этилади.

Жиноий ишларни қонунга хилоф тарзда бекор қилиш ҳоллари учраб турибди.

Ўтган йили ва жорий йилда ички ишлар бўлими ходимларининг ёмон ишлаётганликлари хусусида прокуратура томонидан 13 та ҳужжат тузилди, халқ депутатлари район Совети ижроия комитетининг тегишли қарори чиқарилди, лекин ички ишлар бўлими фаолиятида яхшиланиш сари бурилиш сезилмаяпти. Район ички ишлар бўлими бошлиғи Д. Ўринбоев, унинг ўринбосарлари Р. Абдураимов ва Е. Стасюк дуруст раҳбарликни йўлга қўёлмаяптилар, ҳуқуқ-тартиботлар бузулишига қарши курашга коллективни тўласинча сафарбар этолмаяптилар. Халқ депутатлари Сирдарё область Совети ижроия комитетининг ички ишлар бошқармаси раҳбарлари рўй берган аҳволга эътиборни қаратадилар ва бундан хулоса чиқарадилар деб ўйлайман.

— Бутун мамлакат КПСС XIX конференцияси руҳияти остида яшамоқда. Кремлнинг Съездлар саройи минбаридан туриб гапирганлар нутқидаги ошкораликкина эмас, анжуманнинг боришидан барча совет кишилари огоҳ бўлганликлари ҳам диққатга сазовордир. Делегатлар нималар тўғрисида сўзлаган, нималар ҳақида тортишишган бўлсалар буларнинг ҳаммасини биз телевизор экранларида кўриб турдик, қисқартирилмай босилган нутқларни газеталардан ўқидик. Айтиш мумкинки, партия ошкоралик, комил ишонч нуқтаи назаридан бизга яна бир карра сабоқ берди. Шу туфайли ҳар биримиз конференция ишида қатнашгандек бўлдик, бинобарин у ёки бу нутқни баҳолашимиз, у ёки бу таклифга қўшилишимиз ё бўлмаса қўшилмаслигимиз мумкин. Айтинг-чи, барча делегатларнинг чиқишлари ҳам сизнинг онгингизга кучли таъсир кўрсатдими?

— Ҳамма нутқлар мени тўлқинлантириб юборди. Уларнинг аксарияти жамиятимизни таъмирлаш, янгилашга қаратилган самимий, салмоқли таклифлари билан ҳурмат-эътиборимизни қозонишган бўлса, қайта қуришга нисбатан бефарқлик аломатлари сезилиб турган нутқлардан қониқмадик. Ахир баъзи делегатларнинг сўзларида бошланган инқилобий жараёнга нисбатан совуққина муносабат ёки янгиланиш оқимига «турғунлик суви»ни қуйиш ҳисси шундайгина сезилиб қолди. Бинобарин, москвалик ишчи делегат Ю. Ф. Сурков чидаб туролмади шекилли, минбар сари отилганича бир қолипдаги гапбозлик билан вақтни ўтказмасликка чақирди.

Барибир, адолат юзасидан айтсак, қолипга қуйилган, қуруқдан-қуруқ нутқлар делегатларнинг айбигина эмас, балки қашшоқлиги ҳамдир. Нафақат делегатларнинг нуқсони бу. Кундалик фаолиятида жўшиб-тошиб ишламаётган, ошкораликдан, очиқ-ойдин гапиришдан ҳадиксирайдиган раҳбарлар, мутахассислар оз дейсизми бизда! Ўз овозига эга бўлмаслик, шахсий фикрини билдирмаслик, воқеа-ҳодисаларни шунчаки шарҳлашдан нарига ўтмаслик, обрў-талашлик ниятидаги қарорларни оғиз кўпиртириб мақташ сингари кўп йиллик одат ҳамон таъсирини кўрсатмоқда. Узоқ муддат давомида партия-давлат маҳкамаларидан чиққан ижтимоий буюртмаларни бажаришга ўрганиб қолганмиз-да. Бундай бюрократлар ҳокимиятни қўлларида сақлаб келишди, биз уларга ҳам иқтисодий, ҳам сиёсий жиҳатдан боғлангандик.

Қарабсизки, қайта қуриш, бунинг устига инқилобий қайта қуриш! Партия биргалашиб фикрлашишга, бутун жамият билан бир бўлиб ҳақиқатни, янгиланиш йўлини қидиришга чорлади. Баъзилар қуруқ аравани олиб қочишга, юқорида турганларнинг кўнглини топишга шу қадар ўрганиб қолишгандики, асти қўяверинг. Уларга фикрлашни, тортишишни, ижодкорликни, енг шимариб ишлашни таклиф этишди, боягилар бўлса орқага орзиқиб қарашгани-қарашган. Ахир ўтмишда бош қотиришдан холи эди булар, унда турғунлик ҳукм сурарди. Бундай одамлар, жумладан айрим делегатлар, менимча, ҳали ҳам идеологик соқчилар фоли таъсиридан қутулишгани йўқ, шу сабабли либосларини шахсий виждонга ўлчаб бичмоқдалар. Бундайлар М. С. Горбачевнинг социалистик эркин фикрлаш ҳақидаги ҳикматмонанд сўзларини эшитганларида чўчиб тушадилар, «давомли қарсаклар» даврини эслаб қоладилар. Лекин мен аминманки, қайта қуришни ортига қайтариб бўлмайди, партия конференцияси резолюциялари халқ ташаббускорлиги бобида янги-янги имкониятларни келтириб чиқармоқда, ҳар биримиздан демократиялаш, сиёсий-иқтисодий ислоҳотлар йўлига тушган жамиятимиз ишларида бевосита қатнашишни талаб этмоқда.

— Сизни Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига мухтор вакил қилиб сайлашганда (шу ўринда айтишим керакки, Ўзбекистон делегациясида ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза этувчи органларнинг бирорта ҳам вакили йўқ эди) ва сизга сўзлаш имконини беришганда нималар ҳақида гапирардингиз?

— Болалар ҳақида, ёшлар тўғрисида... Бу ҳозир бош масала, ҳал қилувчи масала. Қайта қуриш ана шу жабҳага тўласинча ўгирилиб қарагани йўқ. Мен биринчи навбатда таълим системасини кўзда тутмоқдаман. Фикримча, биз маориф ислоҳоти рўй бермоқда деган тасаввур асирлигида турибмиз. Кўпдан-кўп муаммолар оқимида энг муҳим нарсани — болаларимизни, келажагимизни унутаяпмиз шекилли.

«Ҳар кимдан қобилиятига яраша, ҳар кимга меҳнатига яраша» деган социал адолат ҳукм сураётгани яхши. Шундай қобилиятни, айтишим керакки, ёшликданоқ рўёбга чиқариш фаннинг иши. Бизда бу ҳақда кўп гапирилади-ю, амалий ишга келганда ҳаммаси чатоқ. Мен қишлоқда туғилиб ўсдим, ҳозир ҳам қишлоқда ишлаяпман. Фарзандларимиз ўрта маълумотни қандай олаётганликлари ва бу маълумот қай даражада эканлигини яхши биламан. Ойлар давомида синфда шуғулланиш ўрнига дала ишларида гоҳ оталари, гоҳ оналари ўрнига, гоҳ ўзлари учун белларини букиб қатнашадилар. Кўпинча эса бу қонунбузарлик меҳнат тарбияси деб аталади. Йўқ, бу — тарбия ва таълимга мутлақо алоқасиз чираниш, бемаъниликнинг ўзгинаси.

Маорифимиз ишлари қайта кўриб чиқилмайдиган бўлса, очиғини айтай, биз хароб бўламиз.

— Михаил Сергеевич Горбачевнинг докладидан маълумки, айни пайтда жиноий қонунчилик янги лойиҳасини тайёрлаш қизғин бормоқда. Бунинг устида юзлаб олимлар ва амалиётчилар, криминологлар ва психологлар, қонун ҳокимияти органларининг вакиллари тер тўкишмоқда. Сизнингча амалдаги жиноий қонунчиликнинг нимаси бизга тўғри келмаяпти? Шахсан сиз унга қанақа ўзгартишлар киритишни таклиф этардингиз?

— Юристларга маълумки (бу ҳақда матбуот саҳифаларида очиқ-ойдин фикр юритилмоқда), 60-йилларнинг иккинчи ярмидан бошлаб мамлакатда жиноятчилик даражаси ошди. Бунга, асосан, ижтимоий-иқтисодий ҳаётдаги номуносиб ҳолатлар сабаб бўлди. Бироқ бундай ўсишга қарши на иқтисодий, на хўжалик ислоҳотлари воситасида, аксинча сиқув чораларини кўчайтириш йўли билан кураш олиб борилди. Шундан кейинги йилларда ҳамма республикаларнинг жиноят кодексларига юзлаб ўзгартишлар киритилдики, уларнинг аксарияти ижтимоий жиҳатдан асосланмаганлиги маълум бўлиб қолди.

Буларнинг ҳаммаси оқибатида, биринчидан, жиноят қонунчилиги ҳаддан ташқари шишириб юборилди, унинг чигалликлари ичида ҳатто малакали юристлар ҳам ўзларига зўрға йўл топа оладилар. Иккинчидан, озодликдан маҳрум этиш билан боғлиқ жазолар сони асоссиз равишда ошиб кетди. Учинчидан, ва энг муҳими, жамиятимизда адлиянинг қадр-қиммати пасайиши рўй берди. Шунинг оқибати бўлса керакки, матбуотда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар фаолияти жуда қаттиқ танқидга учради. Тергов ва судлов ишларидаги кўпдан-кўп хатолар, гражданларга нисбатан ўзбошимчаларча муносабат — бу ҳолларнинг бари чидаб бўлмас даражага етди.

Жиноят қонунчилиги ислоҳоти ана шу асоссиз, зарарли нарсаларнинг ҳаммасидан қутулишни, бугунги демократиялаш, инсонпарварлик, ижтимоий муносабатлар мусаффолиги шароитида жамики иллатларни супуриб ташлашни кўзда тутади. Шу тариқа жамиятнинг хавфсизлиги, унинг гражданлари ҳуқуқларни, манфаатларини ҳимоя қилиш кафолати кучаяди.

Бизда қонунлар қанчалик жиддий бўлса, уларни бузувчиларга нисбатан нақадар қаттиқ чоралар кўрилса жиноятчилик шу қадар камаяди деган нотўғри тасаввур ҳали ҳам ҳукм сурмоқда. Аслида эса бундай эмас. Судлов статистикаси, олимларнинг тадқиқотлари натижасида исботланганидек, жиноятчиликнинг олдини олиш воситаси ҳисобланган жазо олдида қўрқувни ҳис этиш ҳаётда у қадар катта роль ўйнамайди. Энг муҳими жиноятларни келтириб чиқарувчи сабабларни, шароитларни тагтомири билан қўпориб ташлашдир. Шу сабабли мен озодликдан маҳрум этишнинг юқори муддати — ўн беш йиллик жазони саккиз — ўн йилга туширишни, энг олий жазо — отиб ўлдиришни мол-мулкка ҳирс қўйиш шароитларида бекор қилишни таклиф этардим. Инсон ҳаёти у ўғирлаган моддий бойликлар миқдори билан баҳоланмаслиги керак.

Жиноят қонунчилиги янги лойиҳаси, шубҳасизки, умумхалқ муҳокамаси учун матбуотда эълон қилинади. Ана ўшанда ҳар биримиз ўз фикр-мулоҳазаларимизни кенгроқ, аниқроқ изҳор этиш имконига эга бўламиз.

— Сизнинг ҳамкасбларингиз кўпинча уларга четдан таъсир кўрсатишмоқчи бўлишаётганидан, қонунбузарликка қўл уришга мажбур қилишаётганидан нолийдилар. Сизда ҳам ана шундай ҳоллар учрайдими?

— Комсомол районида ишлаётганимга икки йил бўлди, лекин ҳеч ким менга ўз ҳукмини ўтказишга, у ёки бу жиноий ишни кўриш жараёнида ғайриқонуний йўл тутишга ундаган эмас. Тўғри, деярли ҳар бир иш юзасидан одамлар менга мурожаат этишади, ҳолатларини тушунишимизни, ҳаддан ташқари оғир жазо бермаслигимизни сўрашади. Булар асосан жиноят қилган шахсларнинг қариндошлари, ёр-биродарлари бўлиб, уларнинг аҳволи бизга маълум, буни табиий деб ҳисоблаймиз. Шундай пайтларда «Ҳаммаси қонундагидай бўлади» дея жавоб қиламан одатда.

Очиғини айтсам, бошқа турдаги чет таъсирни ҳозирча сезганим йўқ. Ишончим комилки, ҳалол-покиза, иродали прокурор, терговчи, судья ҳеч нарсадан чўчимайди, бировларнинг гапига кириб ёки манфаатини кўзлаб қонунни бузмайди, ўзбошимчаликка йўл қўймайди. Лекин амалпараст, виждони булғанган юрист у ёки бу ишни кўраётганда «тепада турган»ларнинг ёки бошқа таъсирчанроқ шахснинг талабига қараб йўл тутади. Бунақа ҳолатларда менинг фикрим қатъий: ана шу тоифадаги «қонун ҳимоячилари»дан қутулмоқ, уларни тергов ёки судлов ишига яқинлаштирмаслик зарур. М. С. Горбачев Бутуниттифоқ XIX партия конференциясида таъкидлаганидек: «Шахсий ҳуқуқлар ва эркинликларни қарор топтириш, умуман демократия ва ошкораликни кенгайтириш қонунчиликни мустаҳкамлаш билан, қонунни сўзсиз ҳурматлаш руҳида тарбиялаш билан айни бир вақтда амалга оширилиши лозим. Ўзбошимчалик ҳам, масъулиятсизлик ҳам, тартибсизлик ҳам демократияга зиддир».

Агар ҳар биримиз, қанақа касб эгаси бўлишимиздан, қандай вазифани эгаллаб турившимиздан қатъий назар ана шу сўзларга риоя этсак қайта янгиланиш жараёни тезлашади, бунинг шарофатини эса ижтимоий тараққиётнинг барча жабҳаларида рўй берадиган ижобий ўзгаришларда яққол сезамиз. Бизнинг йўлимиз қайта қуриш йўли, бундан бошқа йўл йўқ, мутлақо йўқ.

Суҳбатни
«Қишлоқ ҳақиқати»
махсус мухбири
А. КОВАЛЕВ олиб борди.

ЎҚИНГ, ҚИЗИҚ!

XXI АСР СОАТЛАРИ

Электрон соатлар ҳар жиҳатдан яхши — аниқ юради, ниҳоятда чиройли. Аммо бир камчилиги ҳаммага аён, батарейкасини вақти-вақти билан алмаштириб туришга тўғри келади, йўқса улар сариқ чақага қиммат.

Бу нуқсондан қандай қутулиш керак. Швейцариялик соатсозлар, тўғрироғи «Жан д' Эв» фирмаси бу саволга биринчи бўлиб жавоб топди. Қизиғи шундаки, бу соатлар нима учундир бизнинг чет элга чиқариладиган ВАЗ автомобиль номи билан «Самара» деб аталди. Гап фақат бундагина эмас. Чақмоқтошли бу соатларнинг автомат бурмаси механик энергияни электр энергиясига айлантиради. Агар улар стол устига қўйилса, ўн кунгача буралмасдан ишлайди.

БОШ ОҒРИҒИ

Ҳозирги даврда 11 миллионга яқин италиялик бош оғриғидан азоб чекади. Апенин ярим оролида истиқомат этувчи кишилар офатга айланган бу хасталикдан халос бўлиш учун ҳар йили 1.200 миллиард лир сарфлашга, врачлар қабулида 20 миллион соатдан зиёдроқ ўтиришга мажбур бўладилар.

Бош мия касалликлари уюшмаси бу хасталикдан мунтазам азоб чекаётган кишини ногирон деб аташ тўғрисида қонун қабул қилишни тавсия этди. Бунинг учун ишончли далиллар бор: мазкур касалликка чалиниш ҳам баъзи ҳолларда ёмон оқибатларни келтириб чиқармоқда.

ҚОИДА ҲАММАГА БАРАВАР

Автомобиль йўлларида хавфсизлик маслаҳатларига бағишланган халқаро конгрессда қизиқарли янгилик пайдо бўлди. Иштирокчилардан бири маъруза ўқишни бошлаганида махсус светофор унинг чиқишини кўк чироқча билан қайд этди. Белгиланган тартибга кўра, унинг сўзи тугаши билан светофорда қизил чироқча ёнди.

Конгресс ташкилотчиларининг фикрича, қоидага кўчадами ёки бошқа жойдами, қисқаси ҳамма ерда қатъий риоя қилиш зарур.

СИГАРЕТСИЗ УЧИЛАДИ

Австриянинг «Лаудаэйр» авиакомпаниясининг эгаси, яқин ўтмишда машҳур автопойгачи Ники Лауда эндиликда Вена Сидней ва Вена Гонконг маршрутларида чекишни таъқиқлади. Журналистларнинг: «Бу қарор йўловчилар ўртасида норозилик уйғотмайдими!» — деган саволига у компанияда молиявий ҳалокат рўй бермаслигини таъкидлади. «Аксинча, биз фақат фойда кўришимизга ишонамиз. Маълумотларга кўра бир кашанда ўрнини икки чекмовчи эгаллаяпти», — дея қўшимча қилди у.

АНДИЖОН ОБЛАСТИ. Қўрғонтепа районидаги «Савай» совхоз-техникумининг от спорти клуби қошида отлар етиштириш фермаси ташкил этилган. У ҳозир катта даромад келтирмоқда. Мўмай фойда спорт ишларини яхши йўлга қўйишда муҳим роль ўйнаяпти. Кейинги йилларда яна учта савайлик чавандоз СССР спорт мастери унвонига эга бўлди.

СУРАТДА: спорт мастерлари Р. Юнусов ва Я. Муродов бўлажак мусобақага тайёргарлик кўрмоқдалар.

Р. АШУРОВ фотоси. (ЎзТАГ).

Спорт хабарлари

МЕРГАНЛИК

Доира стендини нишонга олиш мусобақаси билан Европа чемпионати ниҳоясига етди. 200 имкониятдан 196 очко жамғарган Светлана Дёмина олтин медални қўлга киритди. Земфира Мефтохетдинова иккинчи ўринни эгаллади. Умумкоманда ҳисобида мамлакатимиз хотин-қизлари ғолиб чиқдилар.

Лекин йигитларимиз совриндорлар сафидан ўрин ололмадилар. Шахсий ҳисобда франциялик Ж. Деллак зафар қучди. Испаниялик Х. Гуардиола иккинчи, ГФРдан Х. Зеебергер учинчи ўринни эгаллади. Команда ҳисобида чехословакиялик мерганлар биринчи бўлишди. СССР терма командаси тўртинчи ўринда қолди.

Ўсмирлар мусобақасида англиялик М. Янсон (194 очко) ғолиб чиқди.

ЧИМ ХОККЕЙИ

Испаниянинг Сантандер шаҳрида ўтказилган Европа биринчилиги (ўсмирлар ўртасида) якунланди. Охирги учрашувда польшалик тенгқурлари билан дуранг ўйнаган (2:2) мамлакатимиз ўсмирлари бешинчи ўринни эгаллашди. Улар келаси йили ўтказиладиган жаҳон чемпионатининг охирги йўлланмасини қўлга киритдилар.

Англияликларни 3:0 ҳисобида енгган ГФР терма командаси Европа чемпиони бўлди. Испанияликларни мағлубиятга учратган (2:1) голландияликлар бронза медалини олишди.

Австрия — Шотландия терма командалари матчи (еттинчи ўрин учун) 4:1 ҳисобида тугади.

ЧАВАНДОЗЛИК

Москвада бошланган мамлакат чемпионатида энг кучли чавандозлар ғолиблик учун баҳсга киришдилар. Улар орасида пойтахтлик В. Чуканов, П. Волков, Н. Менькова, А. Тимченко, литвалик Э. Климовас, Р. Удракис, латвиялик С. Шакуров, грузиялик Х. Симонин, киевлик Ю. Ковшов, О. Климко, республикамиз вакиллари А. Ахметшин, А. Тонков ва бошқалар бор.

Чемпионатнинг биринчи куни андижонлик А. Ахметшин яхши қатнашди. У Гарпиус ва Тангир лақабли отларда бор маҳоратини намойиш этиб, совринли ўрин учун курашни давом эттириш ҳуқуқини қўлга киритди.

Редактор
А. Ғ. МУХТОРОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»— «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари —33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул секретарь — 33-09-93, 32-56-26. Секретариат — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими —33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими —32-56-34. Деҳқончилик бўлими —33-54-33, 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими —32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими —32-54-52. Таржима бўлимлари —32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими —33-81-42.

Р — 14039. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А. 2051. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12